

Kvaliteta života u Gospiću i Ličkom Osiku: rezultati anketnog istraživanja

Bunčić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

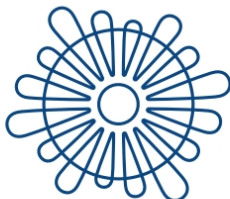
2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:230975>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-05**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju

Diplomski sveučilišni studij sociologije (dvopredmetni)

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru
Odjel za sociologiju
Diplomski sveučilišni studij sociologije (dvopredmetni)

**Kvaliteta života u Gospiću i Ličkom Osiku:
rezultati anketnog istraživanja**

Diplomski rad

Student/ica:

Ivan Bunčić

Mentor/ica:

izv. prof. dr. sc. Željka Tonković

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Ivan Bunčić**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Kvaliteta života u Gospiću i Ličkom Osiku: rezultati anketnog istraživanja** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 7. listopada 2022.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Ciljevi i svrha	2
3. Teorijska koncepcija rada (polazišta i problem)	2
3.1. <i>Teorijska objašnjenja kvalitete života</i>	2
3.2. <i>Konceptualizacija kvalitete života</i>	4
3.2. <i>Korištenje subjektivnih i objektivnih indikatora u mjerenju kvalitete života</i>	5
3.4. <i>Prethodna istraživanja kvalitete života</i>	7
3.4.1. <i>Istraživanja kvalitete života u Hrvatskoj</i>	7
3.4.2. <i>Istraživanja kvalitete života u inozemstvu</i>	9
4. Gospić i Lički Osik	11
4.1. <i>Gospić</i>	11
4.2. <i>Lički Osik</i>	15
5. Istraživačka pitanja i hipoteze	16
6. Metodologija	17
7. Rezultati	20
7.1. <i>Opis uzorka</i>	20
7.2. <i>Zadovoljstvo pojedinim domenama kvalitete života</i>	27
7.2.1. <i>Domena stanovanja</i>	27
7.2.2. <i>Domena okoliša</i>	30
7.2.3. <i>Domena promet i infrastruktura</i>	32
7.2.4. <i>Domena usluga i sadržaja</i>	34
7.2.5. <i>Domena socijalnih veza</i>	36
7.2. <i>Politička bespomoćnost i osjećaj usamljenosti</i>	38
7.3. <i>Testiranje hipoteza</i>	40
8. Rasprava	47
9. Zaključak	53
10. Literatura	56
11. Prilozi	59

Kvaliteta života u Gospiću i Ličkom Osiku: rezultati anketnog istraživanja

Sažetak

U ovom radu predstavljeni su rezultati anketnog istraživanja o zadovoljstvu kvalitetom života stanovnika naselja Gospić i Lički Osik. Gospić i Lički Osik jedina su naselja urbanog tipa u Gradu Gospiću. Grad Gospić najmanje je županijsko središte u Republici Hrvatskoj te se suočava s trendom smanjivanja broja stanovništva i ekonomskim slabljenjem. Kako bi se istražilo zadovoljstvo kvalitetom života u Gospiću i Ličkom Osiku provedeno je anketno istraživanje na uzorku od 483 ispitanika u dobi od 20 do 79 godina s prebivalištem u Gospiću i Ličkom Osiku. Anketnim upitnikom nastojala se utvrditi razina zadovoljstva kvalitetom života u pet domena: stanovanje, okoliš, infrastruktura i promet, usluge i sadržaji te socijalne veze. Rezultati istraživanja utvrdili su najveće zadovoljstvo s domenom stanovanja i okoliša, a najmanje s domenom usluga i sadržaja. Nadalje, ustanovljeno je veće nezadovoljstvo kod ispitanika iz Ličkog Osika, ispitanika mlađih dobnih skupina, kao i onih lošijeg materijalnog statusa. Istraživanje je pokazalo postojanje društvene marginalizacije stanovništva Ličkog Osika te mlađih dobnih skupina. Na temelju dobivenih rezultata preporuča se kreiranje strategija i politika koje će biti usmjerene prema mlađim dobnim skupinama kao i strategije snažnijeg uključivanja Ličkog Osika u razvojne procese Grada Gospića. Kreiranje i provođenje strategije unaprijedilo bi kvalitetu života stanovnika Grada Gospića, a time bi se umanjili postojeći negativni trendovi.

Ključne riječi: kvaliteta života, Lički Osik, Gospić, kvaliteta stanovanja, okoliš

Quality of life in Gospić and Lički Osik: survey results

ABSTRACT

This master thesis presents the results of a survey on satisfaction of life in Gospić and Lički Osik. The research focuses on satisfaction with the quality of urban life among residents of previously mentioned areas Gospić and Lički Osik which are the only urban areas in the city of Gospić. The city of Gospić is the smallest county center in the Republic of Croatia, it is faced with trends of a decrease in population and economic weakening. Therefore, the survey was carried out on 483 respondents from the age of 20 to 79 with a place of residence in either Gospić or Lički Osik. The survey tried to determine the level of satisfaction in five domains: housing, environment, infrastructure and traffic, services and social connections. The results of the survey showed that the respondents find the highest form of satisfaction in the housing and environment domain while the lowest level of satisfaction is found in the service and content domain. Furthermore, a higher form of dissatisfaction is found among the residents of Lički Osik, residents of younger age and those of poorer social status. The research showcased the existence of marginalization among the residents of Lički Osik and the younger population. Therefore, it is necessary to create strategies and policies that are going to be focused on younger social groups, likewise, it is crucial to form strategies for stronger involvement of Lički Osik in the development processes of the city of Gospić. The creation and implementation of these strategies would improve the quality of life in Gospić, and thus reduce existing negative trends.

Key words: quality of life, Lički Osik, Gospić, housing quality, environment

1. Uvod

Kvaliteta života predstavlja kompleksan koncept koji nastoji obuhvatiti sve ono što utječe na osjećaj zadovoljstva kvalitetom života nekog pojedinca ili zajednice. Istraživanja kvalitete života u fokusu su sociologije, ekonomije, psihologije, ali i brojnih drugih znanosti. Kompleksnost istraživanja kvalitete života proizlazi iz njezine multidisciplinarnosti, iz čega pak proizlaze znanstvena neslaganja prilikom operacionalizacije i definiranja samog koncepta. Stoga su se u istraživanjima kvalitete života razvila dva pristupa. Prvi usmjeren prema istraživanju objektivnih indikatora kvalitete života te drugi pristup usmjeren prema istraživanju subjektivnog zadovoljstva kvalitetom života. U sociološkoj znanosti zastupljena su istraživanja subjektivnog zadovoljstva, to jest istraživanja procjene zadovoljstva pojedinim aspektima života. Pritom definiranje koji aspekt života je potrebno istraživati prije svega ovisi o kontekstu samog istraživanja. Stoga iz potrebe za istraživanjem kvalitete života u gradovima proizlazi razvoj istraživanja kvalitete urbanog života (Omazić i Slavuj Borčić, 2019). Prilikom operacionalizacije kvalitete urbanog života određenog mjesta potrebno je u obzir uzeti kontekst naselja, probleme s kojima se mjesto suočava kao i dominantne trendove razvoja naselja.

U narednim poglavljima ovog rada prikazat će se najrelevantniji teorijski pristupi kao i istraživanja kvalitete urbanog života. Prikazani radovi bave se kvalitetom života naselja u Hrvatskoj, ali i manjim urbanim mjestima. Radovi odgovaraju kontekstu provedenog istraživanja kvalitete života u naseljima Gospić i Lički Osik te iz njih proizlaze temeljne pretpostavke istraživanja. Zatim slijede rezultati provedenog istraživanja, analiza dobivenih rezultata kao i rasprava o dobivenim nalazima. Cilj anketnog istraživanja je bio utvrditi razinu zadovoljstva stanovništva kvalitetom stanovanja, okolišem, infrastrukturom i prometom, sadržajem i uslugama te socijalnim vezama. Istraživanjem se nastojalo prepoznati najranjivije i najnezadovoljnije društvene skupine u naseljima. Grad Gospić je u kontekstu Hrvatske je jedinstveno mjesto. Naime, demografski je najmanje županijsko središte u Republici Hrvatskoj, ali je površinom najveći grad. Posljednjih 30 godina, kao i brojni drugi manje gradovi Hrvatske, suočava se s brojim demografskim, gospodarskim i društvenim problemima koji utječu na kvalitetu života njegovog stanovništva. Stoga, kako bi se ustanovilo zadovoljstvo stanovništva grada Gospića pojedinim aspektima kvalitete, provedeno je anketno istraživanje. Zbog konteksta samog naselja, u istraživanje je uključeno i ispitivanje osjećaja političke bespomoćnosti i osjećaja usamljenosti, a koji bi mogli pomoći u objašnjavanju kvalitete života u manjim mjestima. Rezultati istraživanja upućuju na najveće zadovoljstvo stanovnika okolišem i kvalitetom stanovanja, ali i na nezadovoljstvo stanovnika postojećim uslugama

sadržajima u naselju. Također, istraživanje je ustvrdilo postojanje razlike u zadovoljstvu između naselja Gospić i Lički Osik, kao i nezadovoljstvo mlađih stanovnika. Istraživanjem se nastojalo aktualizirati zanemarenu problematiku života u manjim urbanim mjestima Republike Hrvatske.

2. Ciljevi i svrha

Istraživački ciljevi ovog empirijskog istraživanja su ispitati zadovoljstvo kvalitetom života stanovnika Gospića i Ličkog Osika te ispitati odrednice zadovoljstva različitim dimenzijama kvalitete života u spomenutim naseljima.

Svrha istraživanje je doći do uvida koji mogu poslužiti kao predložak za unaprjeđenje kvalitete života stanovnika Gospića i Ličkog Osika. Također, svrha je i validacija kvantitativnih mjernih instrumenata za istraživanje kvalitete života u manjim gradovima Republike Hrvatske.

3. Teorijska koncepcija rada (polazišta i problem)

3.1. Teorijska objašnjenja kvalitete života

Interes prema konceptu kvalitete života odnosno ideji dobrog življenja pojavljuje se kroz čitavu ljudsku povijest i u različitim kulturama. Aristotel iznosi ideju *eudaimonia* u kojem potiče pojedince da u životu potpuno ostvare svoj potencijal. S druge strane, istočni filozofi ističu važnost ograničavanja individualnih želja s ciljem ostvarivanja jednake dostupnosti resursa svim članovima društva. Naposljetku, Immanuel Kant smatra da je za ostvarivanje dobrog društva potrebno postojanje osnovnih univerzalnih zakona kojih će se pridržavati svi članovi društva (Diener i Suh, 1997).

Nasuprot ovih ideja, suvremeno društvo svoje rasprave o konceptu kvalitete života započinje na prostoru razvijenih zemalja u razdoblju 1960-ih i 1970-ih godina (Diener i Suh, 1997; Slavuj, 2012c; MacLean i Salam, 2019). Rasprave o ideji kvalitete života bile su rezultat postizanja određenog materijalnog bogatstva tijekom 19. i 20. stoljeća. Upravo će se postizanjem određenog materijalnog blagostanja i sigurnosti uvidjeti da materijalno blagostanje nije jedini i nužni indikator kvalitete života. Točnije, tranzicijom prema postmaterijalističkim vrijednostima u razvijenim društvima razvit će se potreba za ostvarivanjem nekih drugih aspekata života, a ne samo i isključivo materijalnih (Slavuj, 2012c).

Raspravom u društvu započinju i znanstvena istraživanja o kvaliteti života iz kojih će se razviti ova akademska disciplina. Znanstvena istraživanja o kvaliteti života razvila su se pokretanjem znanstvenog časopisa *Social Indicator Research* 1974. godine (Ilić i suradnici, 2010; McCrea i suradnici, 2011, prema MacLean i Salam, 2019). Pokretanje časopisa dio je pokreta *The social indicators movement* koji je za cilj imao dokazati kako ekonomski indikatori nisu dovoljni za utvrđivanje kvalitete života ljudi (Diener i Suh, 1997). U početku je većina istraživanja zanemarivala kontekst prostora čiji će se kontekst uzeti tek u kasnijem razvoju ove discipline (MacLean i Salam, 2019).

Unatoč dužem postojanju interesa akademske zajednice prema istraživanjima o kvaliteti života i dalje ne postoji univerzalno prihvaćena definicija ovog koncepta. Nedostatak općeprihvaćene, dominantne definicija koncepta kvaliteta života doprinosi multidisciplinarnost ovog pojma. Naime, istraživanje kvalitete života u interesu je ekonomske, zdravstvene i društvene znanosti (Cummins, 2005), a sva navedena znanstvena područja o kvaliteti života promišljaju na različite načine.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) u objašnjenju pojma kvalitete života naglasak stavlja na pojedinačevu procjenu utjecaja fizičkog i psihičkog zdravlja na ukupnu kvalitetu života te u obzir uzima kulturni kontekst kao i vrijednosti sistema u kojem pojedinac živi (WHO, 1998). S druge strane, Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) ističe kako kvalitetu života pojedinca treba shvaćati izvan ekonomskih indikatora, odnosno potrebno ju je mjeriti kroz druge društvene indikatore (OECD, 2005, prema Culora i Stolk, 2020). Eurostat (2020, prema Culora i Stolk, 2020) nudi objašnjenje pojma kvalitete života prema kojem kvaliteta života nadilazi ekonomske indikatore i standard života te je treba proučavati sveobuhvatno. Odnosno potrebno je uključiti sve indikatore uključujući i one koje nadilaze materijalnu razinu.

U znanstvenoj literaturi postoji čitav niz definicija kvalitete života, od onih općenitijih do kompleksnijih. Liu (1976) je istaknuo kako u području istraživanja kvalitete života postoji onoliko definicija koliko i ljudi, odnosno definicija kvalitete života razlikovat će se s obzirom na prioritete ljudi i zbog toga postoji toliko velik broj različitih definicija. Od općenitijih objašnjenja koncepta kvalitete života možemo izdvojiti objašnjenje Bowlina (1997, prema Slavuj, 2012a) prema kojem se kvaliteta odnosi na stupanj onog što život pojedinca čini dobrim i kvalitetnim. Nešto kompleksnije objašnjenje iznijeli su Mulligan, Cruthera i Cahil (2005) koji kvalitetu života objašnjavaju kao zadovoljstvo pojedinca sa svojom neposrednom okolinom i njezinim fizičkim stanjem. Ova objašnjenja kvalitete života izostavljaju aspekte kao što su

socijalno i emotivno blagostanje, zadovoljstvo pojedinca, a koje kompleksnije definicije u nastavku naglašavaju.

Seferagić (1988:17) nudi kompleksniju definiciju kvalitete života definirajući je kao „cjeloviti proces proizvodnje, raspodjele i potrošnje upotrebnih vrijednosti i ljudskih odnosa primjerenih neotuđenim potrebama svih grupa i pojedinaca.“ Definiciju kvalitete života u kojoj je naglasak na potrebama pojedinaca ili grupe nudi i Lay (1991:3, prema Svirčić Gotovac, 2006) prema kojem je kvaliteta života „situacija manje ili veće (ne)zadovoljenosti potreba pojedinaca, odnosno potreba različitih grupnih entiteta kao što su: slojevi, klase, profesionalne grupe i slično.“ S druge strane, Felce i Perry (1995:60) kvalitetu života definiraju kao „opće blagostanje koje uključuje objektivne čimbenike i subjektivno vrednovanje socijalnog, materijalnog i emotivnog blagostanja, zajedno s osobnim razvojem i svrhovitom aktivnošću, a sve vrednovano kroz osobni skup vrijednosti individue.“

Iz navedenih objašnjenja i definicija vidljivo je kako se koncept kvalitete života može objasniti uz pomoć više različitih indikatora, ovisno o tome iz kojeg znanstvenog područja istražujemo. Stoga je kvalitetu života potrebno promatrati kao višedimenzionalan i kompleksan koncept čije značenje prije svega ovisi o kontekstu samog istraživanja (Slavuj, 2012a).

Unutar društvenih znanosti kvalitetu života se shvaća kao *koncept spremnik* (Van Kamp, 2003, prema Slavuj, 2012a) što znači da različita teorijska polazišta različito sagledavaju i definiraju koncept kvalitete života. Rezultat različitog definiranja i shvaćanja koncepta kvalitete života su određene metodološke poteškoće vezane uz mjerenje kvalitete života, kao i poteškoće vezane uz usporedbe rezultata različitih istraživanja (Slavuj, 2012a).

3.2. *Konceptualizacija kvalitete života*

Dva najznačajnija pristupa u konceptualizaciji i istraživanju koncepta kvalitete života su skandinavski i američki pristup. Skandinavski pristup ističe važnost objektivnih pokazatelja u istraživanju kvalitete života (Lučev i Tadinac, 2008) i pritom se nastoji utvrditi razina kvalitete života pojedinca tako da njegova subjektivna procjena osobne situacije ima što manji mogući utjecaj na rezultate istraživanja (Noll, 2004, prema Gotovac i suradnici, 2021). S druge strane, američki pristup polazi od toga kako svaki pojedinac preko subjektivne dobrobiti najbolje procjenjuje svoju kvalitetu života, odnosno fokus je na mjerenju zadovoljstva i sreće pojedinca (Lučev i Tadinac, 2008) te pritom nastoji ustanoviti kako pojedinci samostalno procjenjuju i vrednuju sreću i zadovoljstvo pojedinim aspektima života (Slavuj, 2012a).

U znanstvenoj literaturi zastupljen je niz konceptualizacija kvalitete života. Bortwick-Duffy (1992, prema Felce i Perry, 1995) iznosi tri konceptualizacije koncepta kvalitete života. Prva konceptualizacija koja predstavlja skandinavski pristup, a kvalitetu života definira kroz kvalitetu životnih uvjeta. Druga konceptualizacija odgovara američkom pristupu pri čemu je kvaliteta života definirana kroz zadovoljstvo životnim uvjetima. Treća konceptualizacija vezana je uz kombinaciju američko i skandinavskog pristupa. Pritom je kvaliteta života definirana kroz kombinaciju životnih uvjeta kao i zadovoljstvom s istima. Nadalje, Felce i Perry (1995) izdvajaju i četvrtu konceptualizaciju koncepta kvaliteta života prema kojem je ono kombinacija životnih uvjeta i zadovoljstva životnim uvjetima, ali u obzir uzima individualne vrijednosti, želje i očekivanja te ističu kako je procjena zadovoljstva s životom i domenama usko vezana uz sam kontekst prostora i društva koje se istražuje.

Naposljetku, Sirgy (2000, prema Peters, 2019) ističe kako se kvaliteta života konceptualizira na dvije razine. Prva razina konceptualizacije je određivanje samog obuhvata istraživanja, odnosno provode li se istraživanja na razini pojedinaca, šire zajednice ili nacije. Druga razina konceptualizacije odnosi se na izbor tipa indikatora za mjerenje kvalitete života. Naime, sve konceptualizacije i sva istraživanja kvalitete života koriste određene indikatore koje dijelimo na objektivne i subjektivne indikatore (Andrews, 1974, Pacione, 1982a, prema Slavuj, 2012c).

3.2. Korištenje subjektivnih i objektivnih indikatora u mjerenju kvalitete života

Korištenje objektivnih indikatora vežemo uz skandinavski pristup istraživanju koncepta kvalitete života. Objektivni indikatori su oni indikatori koji se mogu razmjerno lako definirati i kvantificirati bez većeg utjecaja subjektivnih procjena pojedinca (Slavuj, 2012c). Korištenje ovih indikatora u istraživanjima je izrazito pozitivistička mjera koja koristi veliki broj statističkih podataka. Iz toga razloga brojne međunarodne organizacije kao što su OECD, Ujedinjeni narodi i Svjetska banka u svojim izvještajima upravo koriste objektivne indikatore kako bi prikazale razinu kvalitete života određenog društva. Objektivni indikatori prikazuju objektivne uvjete u kojima ljudi žive. Istraživanja koja koriste objektivne indikatore nastoje obuhvatiti veliki broj različitih varijabli iz kojih onda često izvode i određene indekse. Najveća prednost korištenja je jednostavnost definiranja i kvantificiranja samog indikatora bez utjecaja osobnih percepcija na njih. Iako se njihovim korištenjem smanjuje utjecaj osobne percepcije, oni ipak mogu odražavati određene šire vrijednosti društva (Diener i Suh, 1997).

Korištenje objektivnih indikatora ima određenih nedostataka. Naime, korišteni indikatori mogu biti pogrešni, odnosno mogu biti nepotpuni i tako dati pogrešnu sliku kvalitete života, a također mogu biti i pogrešno interpretirani (Diener i Suh, 1997). Visoka cijena nekretnina na nekom prostoru utječe na kvalitetu života onog dijela društva koji ne posjeduje nekretninu. Istodobno visoka cijena nekretnine ne utječe na one pojedince koji su svoju nekretninu kupili prije rasta cijene. Nadalje, sam izbor koji će se objektivni indikator uzeti u obzir u istraživanju nije objektivni proces već je pod utjecajem istraživača (Diener i Suh, 1997). Naposljetku, problem korištenja objektivnih indikatora pojavljuju se zbog toga što se brojni društveni segmenti kvalitete života ne mogu kvantificirati ili uvelike ovise o subjektivnoj prosudbi pojedinca (Slavuj, 2012c).

Za razliku od skandinavskog pristupa istraživanju kvalitete života koji polazi od objektivnih indikatora, američki pristup istraživanju kvalitete života polazi od subjektivnog zadovoljstva i subjektivnih prosudbi pojedinca. Subjektivni indikatori su subjektivne procjene kvalitete života neke individue te čine individualnu prosudbu objektivnog stanja okoliša i vlastitog života (Slavuj, 2012c). Osnovu subjektivnog pristupa istraživanju kvalitete života ne čine statistički podaci, već ga čine mjerenja psihološkog stanja pojedinaca, mjerenje njihovih vrijednosti, stavova, uvjerenja, želja, zadovoljstva. Prednost korištenja subjektivnih indikatora u mjerenju kvalitete života proizlazi iz njihove mogućnosti da prikažu koje su to dimenzije kvalitete života u istraživanju pojedincima zaista bitne, odnosno što omogućuju zahvaćanje iskustva koje je važno za pojedinca (Diener i Sur, 1997; Slavuj, 2012c). Korištenjem subjektivnih indikatora u istraživanju omogućuje se usporedba zadovoljstva između različitih domena u konceptu kvalitete života (Diener i Suh, 1997).

Korištenje subjektivnih indikatora ima i određenih nedostataka koji proizlaze iz valjanosti i pouzdanosti, a što je rezultat nesigurnosti same procjene zadovoljstva kod ispitanika (Diener i Suh, 1997). Nadalje, subjektivna procjena kvalitete života pojedinca pod utjecajem je njegovih očekivanja te može odstupati od objektivnog stanja njegovog života (Slavuj, 2012c). Primjerice, razina zadovoljstva s uređenošću okoliša kod pojedinca može biti visoka iako je uređenost okoliša loša. Naposljetku, nedostatak subjektivnih indikatora proizlazi iz toga što različiti pojedinci ne pridaju jednaku važnost određenim dimenzijama kvalitete života. Naime, subjektivna procjena kvalitete života pod utjecajem je određenih kulturnih i društvenih vrijednosti, ali i konteksta samog istraživanja (Veenhoven, 1997, prema Gotovac i suradnici, 2021). Zbog toga postoje nesigurnosti kod odabira subjektivnih indikatora u istraživanjima, ali i nesigurnosti kod usporedbe rezultata različitih istraživanja.

Unatoč razlikama, u suvremenim istraživanjima koncepta kvalitete života dolazi do upotrebe obaju tipova indikatora. Razlog tome je spoznaja kako se objektivni i subjektivni indikatori međusobno ne isključuju, već istodobnom primjenom oba tipa indikatora smanjuju se njihovi pojedinačni nedostaci (Slavuj, 2012c). Kombiniranjem oba tipa indikatora može rezultirati jasnijom slikom o kvaliteti života nekog područja. Istraživanja koje se koriste ovim pristupom, objektivne indikatore kao što su prihodi, uvjeti rada, stanovanja, troškova i druge nastoje nadopuniti sa subjektivnim indikatorima kao što su želje i očekivanja pojedinaca (Gotovac i suradnici, 2021). Cummins (1992a, prema Felce i Perry, 1995) ističe kako istraživanje kvalitete života treba obuhvaćati i objektivne i subjektivne procjene kvalitete života. Istodobno prilikom korištenja subjektivnih procjena kvalitete života potrebno je u obzir uzeti koju važnost pojedinac pridaje određenom aspektu kvalitete života. Felce i Perry (1995) ističu kako je istu logiku je potrebno primjenjivati i kod korištenja objektivnih pokazatelja. Naime, prilikom procjene kvalitete životnih uvjeta potrebno je u obzir uzeti vrijednosti pojedinaca. Prema tome kvaliteta života obuhvaća životne uvjete, zadovoljstvo životnim uvjetima, ali i vrijednosti koje pojedinci posjeduju. Prema tom modelu objektivne i subjektivne indikatore kvalitete života može se jedino interpretirati u odnosu na važnost koju im određeni pojedinac pridaje.

Unatoč pozitivnim stranama, korištenje ovog pristupa ima i svojih nedostataka. Naime, rezultati takvih istraživanja nisu utvrdili korelaciju objektivnih indikatora sa subjektivnim pokazateljima kvalitete života (Cummins, 2003, prema Gotovac i suradnici, 2021). Pojedinci mogu iskazivati značajnu razinu subjektivnog zadovoljstva usprkos niskoj razini objektivnih pokazatelja. Nadalje, objektivni indikatori vrlo malo utječu na subjektivno zadovoljstvo. Istraživanje Hagery i suradnici (2001, prema Gotovac i suradnici, 2021) je pokazalo kako poboljšanje u objektivnim uvjetima života samo kratkoročno utječe na povećanje subjektivnog zadovoljstva jer se pojedinci vrlo brzo prilagođavaju novonastaloj situaciji.

3.4. Prethodna istraživanja kvalitete života

3.4.1. Istraživanja kvalitete života u Hrvatskoj

Iako u znanstvenoj literaturi postoji veliki broj istraživanja koja se bave kvalitetom života u gradovima, u ovom dijelu rada potrebno je izdvojiti istraživanja koja odgovaraju kontekstu kvalitete života u Gospiću i Ličkom Osiku. Naime, prikazat će se ona koja su vezana uz manje sredine, zahvaćene procesom smanjenja broja stanovništva s naglaskom na prostor Hrvatske.

U kontekstu Hrvatske potrebno je izdvojiti istraživanje Slavuj (2012a) i Slavuj (2012b). U radovima Slavuj (2012a) i Slavuj (2012b) su prikazani rezultati kvantitativne studije kvalitete života koje je provedeno u pet riječkih susjedstava koja se razlikuju prema demografskoj strukturi, gustoći naseljenosti, ali i prema fizionomiji i položaju unutar grada Rijeke. Cilj istraživanja bio je analizirati koji testirani aspekti života su značajni za ukupno zadovoljstvo susjedstvom, razlikuju li se grupe ljudi u ukupnom zadovoljstvu susjedstvom s obzirom na njihove karakteristike (Slavuj, 2012a) te razlikuje li se zadovoljstvo ispitanim čimbenicima kvalitete života s obzirom na različite četvrti (Slavuj, 2012b). U istraživanju je ispitano šest domena kvalitete života: stanovanje, promet i infrastruktura, prirodni okoliš, dostupnost usluga i sadržaja, socijalne veze u susjedstvu te sigurnost susjedstva. Istraživanje je pokazalo kako postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu s ispitanim čimbenicima kvalitete života između ispitanika koji žive u različitim susjedstvima (Slavuj, 2012b). Istodobno najveću važnost u ukupnom zadovoljstvu susjedstvom imale su domene „dostupnost usluga i sadržaja“ i „socijalne veze u susjedstvu“ (Slavuj, 2012a). Istodobno analiza nije pokazala postojanje statistički značajne razlike između različitih skupina ispitanika s obzirom na spol, dob, stupanj obrazovanja, ali je pokazala postojanje razlike s obzirom na varijable stambeni status i pripadnost susjedstvu (Slavuj, 2012a).

Omazić i Slavuj Borčić (2019) se u svom istraživanju bave kvalitetom urbanog života u naselju Stenjevec u Zagrebu. Kvaliteta života analizirana je na temelju objektivnih i subjektivnih indikatora. Pritom su se objektivni indikatori odnosili na razinu dostupnosti hodom, sadržaja kao što su vrtići, osnovna škola, stanica za bus, sportski objekti i igrališta u susjedstvu. Zone udaljenosti razlikovale su se od 400 metara (do 5 minuta hoda), 400 – 800 metara (od 5 do 10 minuta) i 800 metara i više (više od 10 minuta hoda). Subjektivni indikatori odnosili su se na zadovoljstvo domenama: okoliša, prijevoza i infrastrukture, dostupnosti sadržaja i usluga, dostupnosti sportskih i rekreacijskih ustanova. Analiza prikupljenih podataka pokazala je kako je skoro dvije trećine ispitanika zadovoljno urbanom kvalitetom naselja. Glavna prednost života u naselju Stenjevec za ispitanike je njegov mirnu atmosferu pogodnu za obiteljski život, kao i dostupnost sadržaja i usluga. Kao glavni nedostatak naselja ispitanici navode nedostatak parkirnih mjesta, kvalitetu cesta i nogostupa, nedostatak biciklističkih staza, loša organizacija odvoza smeća, loše održavanja ulica, nedovoljan broj sportskih i drugih rekreacijskih prostora, nedostatak mjesta u školama te vrtićima.

Od istraživanja koja su se bavili manjim sredinama u Hrvatskoj potrebno je izdvojiti rad Đilanović (2022) koji se bavi objektivnim i subjektivnim pokazateljima za grad Županju. Dobiveni rezultati pokazali su centraliziranost funkcionalne opremljenosti u gradu Županji.

Odnosno, najveći broj funkcija imao je uži centar grada, ali ispitanici nisu iskazali nezadovoljstvo s ovim razmještajem funkcija. Razlog tome je veličina Županje koja omogućava relativno brzu dostupnost sadržaja. Nadalje, istraživanje je ustvrdilo nepostojanje razlike zadovoljstvom kvalitete života s obzirom na mjesto stanovanja, zbog veličine grada sva susjedstva su iskazala relativno slično zadovoljstvo s kvalitetom života. Naposljetku, zanimljiv nalaz u istraživanju je udio mladih u dobi od 18 do 36 godina koji žele napustiti grad, a ono iznosi 66,2 % ispitanika, a kao najveći problem navode nemogućnost zapošljavanja te izrazito male plaće.

Također, možemo izdvojiti rad Miroševića i Jolića (2014) u kojem se pomoću analize objektivnih indikatora i statističkom analizom subjektivnih indikatora nastojalo usporediti gradske četvrti grada Požege. Objektivni indikatori dobiveni su od uprave grada, iz Državnog zavoda za statistiku kao i terenskim radom. Prikupljeni podaci analizirani su uz pomoć geografskog informacijskog sustava. S druge strane, subjektivni pokazatelji zadovoljstvom infrastrukturom i dostupnošću usluga prikupljeni su uz pomoć ankete. Rezultati istraživanja pokazali su diskrepanciju procjene kvalitete života između objektivnih i subjektivnih pokazatelja.

3.4.2. Istraživanja kvalitete života u inozemstvu

Osim istraživanja vezanih uz Hrvatsku, možemo izdvojiti i vezana uz manje urbane sredine obilježene procesom depopulacije u drugim dijelovima Europe. Prije svega je potrebno izdvojiti rad Barreira i suradnika (2017). U radu je prikazani rezultati istraživanja provedenog na četiri portugalska grada Porto, Barreiro, Moura i Peso de Régua koja su zahvaćena procesom smanjivanja broja stanovnika. Rezultati su pokazali kako smanjivanje broja stanovnika nekog grada ne utječe na ukupno zadovoljstvo životom u tom gradu. Odnosno potrebno je razlikovati smanjivanje u broju stanovnika s urbanim propadanjem nekog grada. Rezultati istraživanja opovrgavaju uvriježenu predodžbu prema kojoj je smanjenje stanovnika nužno negativan proces. Rezultati istraživanja pokazali su kako lošije zadovoljstvo s kvalitetom života imaju građani grad Barreiro koji je zahvaćen procesom deindustrijalizacije. Nadalje, za nezadovoljstvo života u istraživanima gradovima značajnim se pokazala starost ispitanika kao i dužina života u gradu. Naime, gradovi zahvaćeni ovim procesom svojim stanovnicima nude sigurnost, jaču društvenu povezanost, ali i lošije plaćene poslove i manje mogućnosti. Dobiveni rezultati su pokazali kako sigurnost, društveno povjerenje, izgrađena mreža odnosa u susjedstvu kao i prostori za rekreaciju i sport doprinose većem zadovoljstvu životom u gradu.

Pritom, postoji potreba za revitalizacijom i obnovom zapuštenih dijelova grada i susjedstava kao i za održavanjem javnih površina što doprinosi smanjivanju osjećaja propadanja grada. Naposljetku, rezultati istraživanja su pokazali kako 78 % ispitanika preferira povećanje broja stanovnika u svom gradu. Barreira i suradnici (2017) ovaj rezultat objašnjavaju dominantnom društvenom paradigmatom koja ističe važnost povećanja broja stanovnika, a pritom zanemaruje mogućnosti koje se pojavljuju sa smanjenjem broja stanovnika nekog grada.

Istraživanjem gradova s izraženom depopulacijom bavio se i rad Peters (2019). U radu je istraživana utjecaj depopulacije na kvalitetu života malih gradova američke savezne države Iowe. Istraživanje je nastojalo utvrditi na koji način socijalni kapital, socioekonomski uvjeti te otpornost i ranjivost na iznenadne društvene i druge šokove utječu na kvalitete života. Peters (2019) u svom istraživanju koristi model kvalitete života prema kojem se ona sastoji od subjektivnih procjene pojedinaca i zajednice o dimenzijama zadovoljstva (zdravljem, obitelji, psihosocijalno zadovoljstvo), uvjetima u zajednici (ekonomija, društvo i fizički okoliš) i uslugama u zajednici (poslovi, neprofitne organizacije i lokalna uprava). Rezultati istraživanja pokazali su kako gradovi s većom razinom otpornosti imaju bolju kvalitetu života, a građani u prosjeku imaju veću količinu socijalnog kapitala kao i bolje zaposlenje. Odnosno gradovi s većom razinom otpornosti i dalje se ekonomski i društveno razvijaju unatoč opadanju broja stanovnika.

Istraživanje koje vrijedi spomenuti je ono Kwiatek-Sołtysa i Maineta (2014) u kojem je fokus stavljen na subjektivne značajke kvalitete života u malim gradovima u Poljskoj i Francuskoj. Autori nastoje definirati indikatori kvalitete života u kontekstu manjih gradova. Istraživanje je provedeno na prostoru regija Auvergne i Małopolska u gradovima manjim od 20 000 stanovnika. Rezultati su pokazali razliku u indikatorima zadovoljstva života između gradova u Francuskoj i Poljskoj. Naime, kod gradova u Francuskoj najvažnija značajka kvalitete života u manjim gradovima je mir kojeg takvi gradovi pružaju svojim stanovnicima, atraktivan okoliš, kvalitetne trgovine i usluge. S druge strane, ispitanici u Poljskoj veću važnost daju osobnim aspektima u životu, kao što su djeca, obitelj, osobni život. Kwiatek-Sołtys i Mainet (2014) rezultate objašnjavaju slabije razvijenom infrastrukturom poljskih gradova. Ovo istraživanje pokazalo je kako manji gradovi u Poljskoj imaju slabije uređeni sustav kanalizacije, lošije ceste te lošiji kulturni život, a što stanovnike prisiljava da svoje zadovoljstvo kvalitetom života pronalaze u osobnim aspektima života.

4. Gospić i Lički Osik

4.1. Gospić

Područje Grada Gospića obuhvaća prostor od 966,9 kilometara kvadratnih te je površinom najveća hrvatska administrativno-teritorijalna jedinica. Područje Grada Gospića čini 1,7 % površine Republike Hrvatske no prema popisu stanovništva iz 2011. godine tek 12 745 stanovnika odnosno 0,3 % stanovnika Republike Hrvatske živi u njemu (Pokos i Turk, 2013). Prema najnovijim podacima iz popisa stanovništva 2021. godine na prostoru Grada Gospića živi ukupno 11 464 stanovnika odnosno 0,3 % stanovnika Republike Hrvatske (DZS, 2022) što znači da je Gospić u razdoblju od 2011. do 2021. godine izgubio 1281 stanovnika odnosno 10,1 % stanovništva.

Gospić se kao urbano mjesto razvio sredinom 18. stoljeća u razdoblju Vojne krajine. Razvoju urbanog Gospića doprinio je njegov vrlo povoljni smještaj u središtu ličke zavale kao i povoljni geoprometni položaj u odnosu na druge dijelove Like i podvelebitskog primorja te njegov geostrateški položaj u odnosu na neposredni pogranični prostor (Holjevac, 2002). U tom razdoblju Gospić kao središte pukovnije razvija svoje gospodarske i uslužne djelatnosti. Dolazi do stvaranja današnje gradske jezgre, a Gospić se razvija kao obrtničko, trgovačko, obrazovno te kulturno-vjersko središte. Razvoj Gospića potaknut je izgradnjom ceste Gospić – Karlobag, kao i izgradnjom *Dalmatinske ceste* koja je povezivala kontinentalnu Hrvatsku i Liku s Dalmacijom. Upravo izgradnjom ove ceste Gospić prestaje biti periferija te postaje tranzitno-posredničko mjesto. Unatoč ubrzanom razvoju, Gospić i dalje ima obilježje disperznog naselja, odnosno u strukturi naselja prevladavaju raspršena naselja orijentirana prema poljoprivredi (Pejnović, 2013).

U 20. stoljeću razvoj Gospića obilježilo je nekoliko bitnih događaja. Prvi događaj je izgradnja tzv. *Ličke željeznice* koja je dodatno ojačala važnost Gospića kao tranzitno-prometnog središta. Takav položaj Gospić će zadržati sve do Drugog svjetskog rata. Nakon Drugog svjetskog rata Gospić je zadržao funkciju upravnog, kulturno-prosvjetnog i zdravstvenog središta, ali sa slabijom gospodarskom osnovom. Pritom je kotar odnosno općina Gospić do sredine 1970-ih godina bila jedina lička općina koja nije ulazila u kategoriju tzv. *privredno nedovoljno razvijenih krajeva*. U tom razdoblju Gospić dobiva jednu od prvih funkcija višeg reda, 1962. godine se osniva Pedagoška akademija. Unatoč tome Gospić se i dalje ne uspijeva razviti kao središte višeg rade centraliteta, odnosno svoj utjecaj ne uspijeva proširiti izvan prostora Srednje Like. Dodatno slabljenje utjecaja Gospića na širi prostor, ali i događaj koji će usporiti njegov daljnji razvoj je izgradnja tzv. *Plitvičke zaobilaznice*.

Zaobilaznica će težište tranzitnog prometa premjestiti na prostor istoka Like. Upravo u tome razdoblju Gospić dobiva status tzv. *nedovoljno razvijenih područja Hrvatske* te započinje njegovo gospodarsko, društveno stagniranje i nazadovanje. U tom će se razdoblju povećati depopulacije gospićkog prostora te u razdoblju od 1961. do 1991. širi prostor Gospića gubi 10 881 stanovnika odnosno 27,1 % stanovništva (Pejnović, 2013).

Značajno gospodarsko, društveno i populacijsko nazadovanje grada Gospića će se dogoditi kao posljedica Domovinskog rata. Upravo za vrijeme rata Gospić doživljava ratna razaranja koja će rezultirati značajnim materijalnim i demografskim gubicima. Domovinskim ratom u Gospiću, ali i u ostalim naseljima u okolici započinje značajna apsolutna i relativna depopulacija, odnosno vidljiv je trend izumiranja stanovništva (Pejnović, 2013). U međupopisnom razdoblju 1991. – 2001. godine javlja se izražen pad broja stanovnika Gospića u iznosu od 32,5 % pri čemu je Gospić 1990-ih godina izgubio oko 3000 stanovnika većinom srpske narodnosti.

Suvremeni razvoj Gospića obilježen je osnivanjem Ličko-senjske županije koja Gospiću vraća upravnu funkciju izgublenu 1960-ih ukidanjem kotareva. Vraćanjem funkcije upravnog središta Like pokušao se riješiti naslijeđeni strukturni i dinamički problemi koji su dodatno naglašeni posljedicama Domovinskog rata (Pejnović, 2013). Neovisnošću Hrvatske, Gospić dobiva novo prometno značenje kao prostor kontakta tri značajna središta Hrvatske: Zagreba, Splita i Rijeke. Takav položaj dodatno će se naglasiti izgradnjom autoceste Zagreb – Split 2004. godine. Sić (2004, prema Pejnović, 2013) ističe kako je autocesta značajno integrirala prostor Gospića, a i Like u prostorne i razvojne tokove Hrvatske. Premjestila je prometno težište s istoka Like na zapadni prostor Srednje Like i Gacke. Izgradnja autoceste potaknula je jačanje gospodarskih i centralnih funkcija naselja, a to je rezultiralo urbanizacijom. Autocesta je potaknula povećanje zaposlenosti, stvorila je uvjete za razvoj poduzetništva te je razvojem prometne dostupnosti omogućila iskorištavanje turističkih i poljoprivrednih potencijala Gospića i Like.

Gospić je danas opremljen novim, ali i obnovljenim funkcijama višeg reda kao što su: trgovačka (supermarketi, tržnica, trgovački centar koji je u izgradnji), zdravstvena (opća bolnica regionalnog ranga), školska i znanstvena (Veleučilište Nikola Tesla osnovano 2006. godine, Odjel za nastavničke studije Sveučilišta u Zadru kao nasljednik nekadašnje Pedagoške akademije, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar-Područni centar Gospić, Srednja strukovna škola te Gimnazija Gospić), upravna (Državni arhiv, Županijski sud).

Nadalje, osim spomenutih funkcija višeg reda, Gospić se ističe kao i poduzetničko i gospodarsko središte Ličko-senjske županije te 25,38 % poduzetnika u Ličko-senjskoj županije

djeluje na prostoru grada (Nacrt – Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine, 2021). Na području Grada Gospića na površini 240 000 metara kvadratnih prostire se Zona poslovnih namjena Smiljansko Polje. Trenutno na prostoru zone posluju dva proizvodna postrojenja (proizvodni pogon za proizvodnja dekorativne rasvjete te proizvodni pogon za proizvodnju pekarskih proizvoda) osim proizvodnih pogona izdvaja se energana na biomasu te manji skladišni prostori. Osim na prostoru poslovne zone, na širem prostoru Gospiću se nalaze proizvodni pogon Calcit Lika koje se bavi vađenjem i obradom kamena, vapnenca, gipsa i sl., Plastruktor za proizvodnju burobrana i bukobrana te mobilnih kuća od recikliranog materijala te Agrovelebit orijentiran prema proizvodnji i prodaju lokalnog krumpira.

Nadalje, registrirani broj nezaposlenih u 2022. godini iznosio je 328 nezaposlenih što je smanjenje u odnosu na 2021. godinu (390 nezaposlenih) te 2020. (404 nezaposlenih) (Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2022). Osim privatnih poduzeća, na prostoru grada Gospića kao poslodavci se ističu i javne ustanove i državne poduzeća. Prije svega treba izdvojiti Opću bolnicu Gospić koja je prema podacima iz 2015. godine zapošljavala 220 radnika (Opća bolnica Gospić, 2022), vojarnu „Eugen Kvaternik“, Hrvatske šume zajedno s podružnicom uprave i šumarijom Gospić. Prosječna neto plaća u trećem kvartalu 2022. godine za Ličko-senjsku županiju iznosila je 6809 kuna što je čini županijom s šestom najnižom prosječnom neto plaćom (DZS, 2022). Nižu prosječnu neto plaću imale su jedino Bjelovarsko-bilogorska (6728 kuna), Požeško-slavonska (6703 kuna), Brodsko-posavska (6661 kuna), Vukovarsko-srijemska (6559 kuna) te Virovitičko-podravska (6471 kuna). Neznatno veću prosječnu neto plaću imaju županije Dubrovačko-neretvanska (6880 kuna) i Šibensko-kninska (6850 kuna).

U radu je već istaknuta gospodarska važnost izgradnje autoceste i željeznice za Gospić. Upravo razvoj prometne infrastrukture omogućio je povezivanje Gospića s većim ekonomskim i društvenim centrima Hrvatske. Trenutno je Gospić autobusnim i željezničkim prijevozom povezan samo sa Zagrebom, Rijekom, Splitom i Zadrom. S autobusnog kolodvora svakodnevno vozi 18 linija dok sa željezničkog kolodvora prometuje vlak iz smjera Zagreb – Split.

Gospić osim što je gospodarsko i upravno središte Ličko-senjske županije ono je i kulturno i društveno središte. Na prostoru Grada Gospića djeluje nekoliko kulturnih institucija kao što su Muzej Like Gospić u čijem je sastavu i Memorijalni centar Nikole Tesle u Smiljanu, Kulturno Informativni Centar Gospić, Samostalna narodna knjižnica Gospić, Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčevića“ i drugi. Kao najvažnije manifestacije i kulturna događanja izdvajaju se Gospićko glazbeno ljetovanje koje umjetnike iz klasične glazbe, Lički likovni anali koji

se organiziraju od 1966. godine, Jesen u Lici kao događaj koji njeguje lokalnu tradiciju i okuplja lokalne OPG-ove, „Grocks“ odnosno koncerti kojima se nastoji okupiti glazbena rock scene, „Glumci u Gospiću“ kojeg zajedno s suradnicima organizira Amatersko kazalište Gospić.

U naselju Gospić prema registru udruga Republike Hrvatske (2022) registrirano je ukupno 142 udruge. Pritom prema nazivima udruga većina je vezana uz sport, braniteljsku populaciju, a nešto manji broj uz umjetnost (osam udruga) i tradicijsku umjetnost i djelatnost (šest udruga). Svakako treba uzeti u obzir koliko od 142 udruge aktivno djeluju u zajednici te obogaćuju društveni, kulturni život naselja. Prema zajednica sportova Grada Gospića (2022) navodi 23 kluba koja djeluju na prostoru Grada Gospića. U naselju Gospiću kao prostora za rekreaciju možemo izdvojiti Gradsku športsku dvoranu, nogometni stadion Balinovac (Gospić), teniske terene, nekoliko betonskih športskih igrališta te nekoliko dječjih igrališta.

Kvaliteta života osim sa sadržajem povezana je i s neposrednim okolišem u kojem ljudi žive. Područje grada Gospića ističe se svojim prirodnim ljepotama pritom je potrebno istaknuti Park prirode Velebit koji se prostire u neposrednoj blizini Gospića. Park prirode osim estetskog značaja za građanima Gospića nudi se kao prostor za rekreaciju, izlete u prirodu te planinarenje. Nadalje, možemo izdvojiti prostor kanjona rijeke Like čiji tok se nalazi na prostoru grada Gospića. U samom naselju Gospić ističe se nedavno uređen prostor Park šume Jasikovac koji se prostire na 86 hektara te je dio ekološke mreže Natura 2000 (Brkljačić, 2020). Osim šume Jasikovac u naselju Gospić ističe se područje uz rijeku Novčicu, a koje se nalazi u samom središtu grada. U gradu je uređeno nekoliko parkova od kojih je najznačajniji park Kolakovac.

Relativno netaknuta i bogata priroda omogućila je Gradu Gospiću razvoj vodoopskrbe pri čemu ona osim područja Grada Gospića obuhvaća i prostor općine Perušić. Na prostoru vodoopskrbnog sustava nalazi se 9 izvora, a od kojih se vodom napaja 5469 kućanstava odnosno 80 % ukupnog broja kućanstava Grada Gospića i općine Perušić. Problemi s kojim se sustav vodoopskrbe susreće je zastarjelost cjevovoda, česta puknuća, veliki gubici vode (70 % u odnosu na zahvaćenu količinu vode) te u ljetnim mjesecima povremeno se dešavaju prekidi opskrbe vodom naseljima Perušić i Lički Osik. Problemi se nastoje projektom Aglomeracija Gospić-Lički Osik Perušić (Izmjena zahvata sustava javne vodoopskrbe i odvodnje Aglomeracija Gospić, 2018).

4.2. Lički Osik

Naselje Lički Osik kao urbano mjesto razvija se u drugoj polovici 20. stoljeća. Razvoj Ličko Osika započinje izgradnjom industrijskog pogona Marko Orešković (MOL) uz kojeg na udaljenost od 1,5 km dolazi do planske izgradnje samog naselja (Kranjčević i suradnici, 2016). Urbano naselje Lički Osik se gradi u neposrednoj blizini „starog“ Ličkog Osika, a sama izgradnja vodila se idejama modernističkog urbanog humanizma te predstavlja novost u dotadašnjem urbanizmu Like (Brlić, 2020). Mjesto je odmaknuto južno od glave ceste i istočno od željezničke pruge, a sve kako ne bi bio opterećen tranzitnim prometom. Glavna načela u planiranju naselja bila su tehnička i higijenska opremljenost te socijalna pravednost. Naselje je izgrađeno na ideji zoniranja namjena u naselju te se jasno nazire prostor javne namjene te prostori za stanovanje. Stambeno područje dijeli se na višestambena područja (zgrade s tri do pet nadzemnih etaža) te individualna (obiteljske kuće). U centru naselja smješten je središnji trg uz koji je bio smješten hotel s 214 ležaja, u svoje vrijeme najviša zgrada u Lici. U neposrednoj blizini trga bili su smješteni Dom kulture s pripadajućim sadržajem (knjižnica, prostor za društvene aktivnosti, kino), osnovna škola, vrtić te srednja strukovna škola koja je bila vezana uz potrebe tvornice MOL (Kranjčević i suradnici, 2016). U urbanom planiranju pozornost je pridana i okolišu te je pošumljen sjeverozapadni i sjeverni dio naselja, a u samom naselju prevladavaju zelene površine (Brlić, 2020).

Prema Brlić (2020) razvoj naselja se zaustavlja 1990-ih godina. Lički Osika kao naselje tada broji 700 stambenih i poslovnih jedinica na površini od 40 tisuća metara kvadratnih. Najveći broj stanovnika imao je na popisu stanovništva iz 1981. godine kad je imao 3045 stanovnika, a 1991. godine taj broj iznosi 2885 stanovnika. Pritom treba istaknuti kako popis obuhvaća „stari“ i „novi“ Lički Osik. Zaustavljanje razvoja Ličko Osika rezultat je Domovinskog rata u kojem „novi“ Lički Osik s većinskim srpskim stanovništvom se odvaja od Gospića i priključuje se naselju Gračac. Tijekom rata Lički Osik mijenja ima u Teslingrad, a sve do 1995. godina nalazit će se na prvoj liniji sukoba što će utjecati na velika materijalna stradanja naselja. Tijekom oslobodilačke akcije Oluja gotovo svi stanovnici napuštaju Lički Osik te dolazi do izmjene stanovništva. Naime, 600 stanova koji su do tada bili u vlasništvu MOL-a se dodjeljuju novom stanovništvu kojeg čine lokalni Hrvati, ali i Hrvati izbjegli iz Bosne i Hercegovine. Obliznja tvornica MOL zbog koje je i samo naselje izgrađeno 1999. godine odlazi u stečaj te se nedugo zatim i zatvara (Brlić, 2020).

Posljedice materijalnih stradanja nastale u ratu vidljive su i danas. Tijekom rata dolazi do uništavanja hotela Lika koji i do danas nije obnovljen te njegove ruševine značajno

narušavaju vizuru naselja. Školski centar odnosno nekadašnja srednja škola dijeli sudbinu tvornice MOL i hotela, tijekom rata je nastradala i do danas nije obnovljena. Prostor za društvena događanja (nekadašnji Dom kulture) zajedno s kinom je obnovljen, ali sam prostor nije stavljen u funkciju ili ju je promijenio. Naime, prostor kina je prenamijenjen u stambeni prostor, a ostatak prostora nije iskorišten. Stambene jedinice tijekom rata su oštećene, a tragovi rata vidljivi su na njihovim pročeljima. Nekoliko pročelja zgrada je obnovljeno u sklopu energetske obnove stambenih jedinica dok preostala energetska obnova 32 zgrade je najavljena u sklopu Programa suzbijanja energetske siromaštva koji je dijelom Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. godine (Novi list, 2022).

Lički Osik danas od funkcija ima osnovnu školu i vrtić, od zdravstvenih usluga postoji liječnik obiteljske medicine te zubar. U samom naselju postoji jedna trgovina mješovite robe, jedna trgovina s odjećom te nekoliko kafića. Od prostora za rekreaciju postoji nogometni stadion Marin Čačić, betonsko športsko igralište te jedno dječje igralište. Značajan je nedostatak društvenih događanja iako Lički Osik prema popisu iz 2021. godine ima 1430 stanovnika (DZS, 2022). Od društvenih događanja ističe se obilježavanje Dana pobjede i domovinske zahvalnosti koje je popraćeno koncertom i malonogometnim turnirom. Upravo Brlić (2020) suvremeni Lički Osik opisuje kao gospičku spavaonicu, a anketno istraživanje Kranjčević i suradnici (2016) je pokazalo kako stanovnicima Ličkog Osika u njihovom naselju nedostaje kulturnog sadržaja.

5. Istraživačka pitanja i hipoteze

U diplomskom radu nastojalo se odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kakvo je zadovoljstvo pojedinim domenama kvalitete života stanovnika Gospića i Ličkog Osika s obzirom na istraživane domene kvalitete života?
2. Postoji li razlika u zadovoljstvu kvalitetom života između stanovnika Gospića i Ličkog Osika?
3. Postoji li razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na dob?
4. Postoji li razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na obrazovanje?
5. Postoji li razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na visinu prihoda?
6. Postoji li razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na razmišljanje o preseljenju?
7. Postoji li povezanost osjećaja političke bespomoćnosti i ukupnog zadovoljstva kvalitetom života u naselju?

8. Postoji li povezanost osjećaja usamljenosti i ukupnog zadovoljstva kvalitetom života u naselju?

Na temelj pregleda literature, izvedene su sljedeće hipoteze:

1. Stanovnici naselja Gospić su zadovoljniji istraživanim domenama kvalitete života od stanovnika naselja Lički Osik.
2. Postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na dob ispitanika.
3. Postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na obrazovanje ispitanika.
4. Postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na prihode ispitanika.
5. Stanovnici koji razmišljaju ili su razmišljali o preseljenju iskazuju veće nezadovoljstvo kvalitetom života.
6. Postoji statistička značajna povezanost osjećaja političke bespomoćnosti i ukupnog zadovoljstva kvalitetom života u naselju.
7. Postoji statistički značajna povezanost osjećaja usamljenost i ukupnog zadovoljstva kvalitetom života u naselju.

6. Metodologija

Provedeno istraživanje nastojalo je utvrditi zadovoljstvo kvalitetom života stanovnika naselja Gospić i Lički Osik s obzirom na sociodemografske i druge karakteristike ispitanika. U tu svrhu provedeno je kvantitativno anketno istraživanje u razdoblju od 4. do 20. lipnja 2022. godine. Istraživanje je provedeno na neprobabilističkom, prigodnom uzroku kojeg čine stanovnici naselja Gospić i Lički Osik u dobi od 20 do 79 godina. Anketni upitnik ukupno je riješilo 483 ispitanika. Pritom je 414 ispitanika anketu riješilo online preko platforme LimeSurvey, a 79 ispitanika pretežito starije dobi anketu je riješilo uživo. Online ankete 4. lipnja objavljena je u Facebook grupi „Gospić kroz prošlost“ koja broji 5692 članova. Anketa je objavljena i u Facebook grupi „Iznajmljivanje kuća i stanova Gospić“ čiji broj članova iznosi 1857. Istodobno prikupljanje podataka odvijalo se uživo, odnosno na prostoru naselja Gospić i Lički Osik. Tako se nastojalo obuhvatiti ispitanike iz starijih dobnih skupina. Ukupno je na taj način prikupljeno 79 potpuno riješenih upitnika. Kako bi istraživanje bilo provedeno u skladu s istraživačkom etikom, ispitanicima su predstavljene točne informacije o namjeni i planiranom tijeku istraživanja kao i o trajanju same ankete. Ispitanicima je naglašeno kako je

osigurana njihova anonimnost te kako je rješavanje ankete dobrovoljno. Podaci prikupljeni anketom obrađeni su u programu Statistica te su analizirani metodama deskriptivne i inferencijalne statistike.

Provedeni upitnik se sastojao od ukupno 29 pitanja, pri čemu je 26 pitanja bilo zatvorenog tipa s unaprijed ponuđenim odgovorima te 3 neobavezna pitanja otvorenog tipa. Prvi dio upitnika sastojao se od pitanja vezana uz sociodemografska obilježja ispitanika/ica (spol, dob, naselje, obrazovanje). Drugi dio upitnika odnosio se na ispitivanje zadovoljstva pojedinim čimbenicima odnosno domenama kvalitete života. Za potrebe ovog istraživanja odabrano je pet domena kvalitete živa za koje se smatra da dobro predstavljaju koncept kvalitete života u kontekstu naselja Gospić i Lički Osik. Domene su preuzete iz istraživanja Slavuj (2012b) pritom su se domene djelomično izmijenile, a sve kako bi se istraživanje prilagodilo kontekstu naselja koja su istražuju:

- *kvaliteta stanovanja* obuhvaća: veličinu stambenog objekta, opremljenost stambenog objekta, lokaciju, vanjski izgled objekta, stambeni status, estetski izgled dvorišta, novčane izdatke za stambeni objekt.
- *okoliš* obuhvaća: količinu buke u naselju, kvalitetu zraka, kvalitetu pitke vode, količinu javnih zelenih površina, blizinu javnih zelenih površina, urednost javnih zelenih površina, prometu dostupnost parkova, šetnica i drugih prostora za rekreaciju, održavanje čistoće naselja.
- *promet i infrastruktura* obuhvaća: kvalitetu prometnica, kvalitetu nogostupa, održavanje čistoće ulica, dostupnost parkirnih mjesta, odvoz smeća, kanalizacijsku infrastrukturu, prometnu povezanost s okolicom, prometnu povezanost s drugim većim gradovima, brzinu interneta, dostupnost interneta.
- *dostupnost usluga i sadržaja* obuhvaća: broj upisnih mjesta u vrtić, kvalitetu vrtića, kvalitetu osnovnoškolskog obrazovanja, ponudu srednjoškolskog obrazovanja, kvalitetu srednjih škola, dostupnost zdravstvenih usluga, kvalitetu zdravstvenih usluga, ponudu trgovina mješovite robe, ponudu specijaliziranih trgovina, kafiće, restoran, dostupnost sportskih objekata, ponudu sportskog sadržaja, dječja igrališta, kulturni sadržaj, zabavni sadržaj, mogućnost sudjelovanja u radu udruga civilnog društva.
- *socijalne veze* obuhvaća: skalu međuljudski odnosa (Slavuj, 2012b).

Ispitanici/ce su na skali procjene od 1 – „izrazito nezadovoljan“, do 5 – „izrazito zadovoljan“, morali procijeniti u kojoj su mjeri zadovoljni pojedinim čimbenicima unutar domena kvalitete života. Nadalje, ispitanici su unutar domene „socijalne veze“ na skali od 1 – „uopće se ne slažem“ do 5 – „u potpunosti se slažem“ procjenjivali stupanj slaganja s tvrdnjama vezanim uz jačinu međuljudskih odnosa (npr. stanovnici ovog naselja čvrsto su povezani, većini ljudi u ovom naselju može se vjerovati itd.).

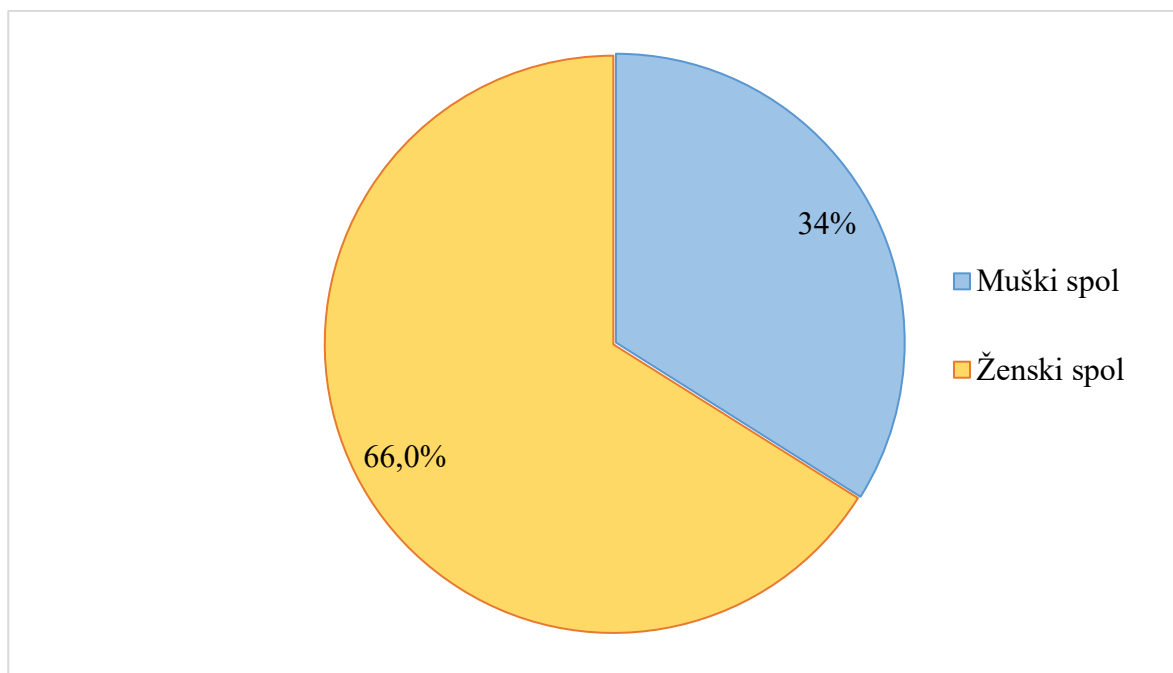
Sljedeći dio upitnika sastojao se od pitanja vezanih uz učestalost druženja sa susjedima, međusobnom pomaganju, koliko dugo žive u Gospiću ili Ličkom Osiku, jesu li članom neke od udruga koje djeluju u lokalnoj zajednici, koliko njihovih prijatelja i rođaka živi u istom naselju. Nadalje, ispitanici su na skali od 1 „u potpunosti se ne slažem“ do 5 – „u potpunosti se slažem“ procjenjivali u kojoj se mjeri slažu sa tvrdnjama iz skale političke bespomoćnosti (preuzete iz Geys i Murdoch, 2010). Nakon procjene političke bespomoćnosti, ispitanici u na skali učestalosti od 1 – „nikad“ do 5 „vrlo često“ procjenjivali tvrdnje iz skale usamljenosti (preuzeta iz International Social Survey Programme, 2019).

Posljednji dio upitnika sastojao se od dva dijela. Prvi dio se sastojao od procijene ukupnog zadovoljstva životom u naselju, procijene ekonomskog stanje kućanstva, stava o mogućnosti zapošljavanje u Gospiću i Ličkom Osiku te razmišljanju o preseljenju iz mjesta prebivališta. Drugi dio sastojao se od tri pitanja otvorenog tipa u kojem su ispitanici/ce mogli istaknuti najveće prednosti i nedostatke života u Gospiću i Ličkom Osiku te prijedloge za poboljšanje kvalitete života u njihovom naselju.

7. Rezultati

7.1. Opis uzorka

U istraživanju je ukupno sudjelovalo 483 ispitanika, od čega je 319 žena i 164 muškaraca. Spolnom strukturom ispitanika (Slika 1) prevladavaju ispitanice, a razlog tomu je način provedbe same ankete.

Slika 1. Spolna struktura ispitanika

Nadalje, prosječna dob ispitanika iznosila je 42,2 godina ($M= 42,23$) što odgovara prosječnoj dobi prema popisu iz 2011. godine, a koja je iznosila 42,5 godina (Čukman, 2018). Iz dobne strukture ispitanika (Tablica 1), vidljivo je kako 68,1 % ispitanika mlađe od 49 godina. Pritom je najzastupljenija doba skupina ona od 20 – 34 godine s udjelom od 38,1 %. Upravo ispitanici iz tih dviju dobih skupina su češći korisnici interneta i društvenih mreža, što objašnjava njihov veći udio u uzorku. S druge strane ispitanici iz dobnih skupina 50 – 64 i 65 – 79 slabije su zastupljeni, a njihovi podaci prikupljeni su uživo. Ako usporedimo udjele u dobnoj strukturi ispitanika s dobnoj strukturom stanovništva naselja Gospić i Lički Osik (od 20 do 79 godina) utvrđena je veća zastupljenost dobne skupine 20 – 34 u uzorku, sama dobna skupina 20 – 34 u stvarnoj strukturi stanovništva čini svega 28,5 % stanovništva. S druge strane, kod ostalih dobnih skupina utvrđena je podzastupljenost u uzorku s obzirom na udio u stvarnoj dobnoj strukturi stanovništva. Naime, dobna skupina 35 – 49 u stvarnoj dobnoj strukturi čine 32,5 % stanovništva, dobna skupina 50 – 64 u stvarnoj dobnoj strukturi čini 22,1

% stanovništva te dobna skupina 64 – 79 čini 16,9 % stanovništva. Vidljivo je kako se podzastupljenost dobnih skupina povećava kako se povećava i starost dobne skupine (Tablica 1.).

Tablica 1. Dobna struktura ispitanika

<i>Dobne skupine</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
20 – 34	184	38,1
35 – 49	149	30,8
50 – 64	92	19,0
65 – 79	58	12,0

U Tablici 2. prikazana je distribucija ispitanika s obzirom na naselje u kojem žive. Vidljivo je kako 69,6 % (N= 336) ispitanika živi u Gospiću dok 30,4 % (N= 147) ispitanika živi u Ličkom Osiku. Ako usporedimo strukturu uzorka s strukturom opće populacije vidljiva je podzastupljenost ispitanika iz Gospića. Naime u stvarnoj strukturi stanovništva prema naseljima (od 20 do 79 godina) 78,7 % stanovnika živi u Gospiću, a 20,8 % u Ličkom Osiku. Nadalje, možemo istaknuti kako je 7 % stanovnika Gospića pristupilo istraživanju i 11,3 % stanovnika Ličkog Osika. Odnosno 7,9 % stanovništva u dobi od 20 – 79 godina Gospića i Ličkog Osika pristupilo je provedenom istraživanju.

Tablica 2. Struktura ispitanika prema naseljima

<i>Naselje</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Gospić</i>	336	69,6
<i>Lički Osik</i>	147	30,4

Tablica 3. i Tablica 4. prikazuju strukturu ispitanika prema tipu stambenog objekta u kojem žive te stambenom statusu. Iz Tablice 3. je vidljivo kako 51,3 % (N= 248) ispitanika živi u obiteljskoj kući, 28,6 % (N= 138) živi u manjoj višestambenoj zgradi te 20,1 % (N= 97) živi u većoj višestambenoj zgradi. Pritom je 60,0 % (N= 290) ispitanika vlasnik stambenog objekta, 10,8 % (N= 52) živi kao podstanar, 21,5 % (N= 104) ispitanika živi s roditeljima, a 7,7 % (N= 37) je kao stambeni status navelo ostalo. Prosječna veličina kućanstva u uzorku iznosi 3 člana (M= 3,27). Analizom je utvrđeno kako 61,6 % ispitanika iz Gospića živi u obiteljskim kućama dok 72,1 % ispitanika Ličkog Osika živi u manjim ili većim višestambenim zgradama

Tablica 3. Struktura ispitanika prema tipu stambenog objekta u kojem žive

<i>Tip objekta</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Obiteljska kuća</i>	248	51,3
<i>Stan u manjoj višestambenoj zgradi</i>	138	28,6
<i>Stan u većoj višestambenoj zgradi</i>	97	20,1

Tablica 4. Struktura ispitanika prema stambenom statusu

<i>Stambeni status</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Vlasnik/ca sam stana/kuće u kojem stanujem</i>	290	60,0
<i>Podstanar (u najmu)</i>	52	10,8
<i>Živim s roditeljima u njihovoj kući</i>	104	21,5
<i>Ostalo</i>	37	7,7

Tablica 5. prikazuje obrazovnu strukturu ispitanika, iz je vidljivo kako najveći udio ispitanika ima završeno četverogodišnje ili petogodišnje strukovno obrazovanja (29,6 %), a zatim slijede ispitanici sa završenim diplomskim ili integriranim preddiplomskim i diplomskim studijem (21,7 %). Od ostalih se još ističu ispitanici sa završenim stručnim studijem (17,4 %) te ispitanici s trogodišnjom srednjom strukovnom školom (16,1 %). U predstojećim analizama koristit će se dihotomizirani podaci o razini obrazovanja. Ispitanici su podijeljeni u one sa završenom tercijarnom razinom obrazovanja (47,2 %) te na one bez završene tercijarne razine obrazovanja (52,8 %).

Tablica 5. Obrazovna struktura ispitanika

<i>Stupanj obrazovanja</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Nezavršena osnovna škola</i>	1	0,2
<i>Osnovna škola</i>	12	2,5
<i>Trogodišnja srednja strukovna škola</i>	78	16,1
<i>Četverogodišnja ili petogodišnja srednja strukovna škola</i>	143	29,6
<i>Gimnazija</i>	21	4,3

<i>Stručni studij (viša škola, veleučilište)</i>	84	17,4
<i>Preddiplomski sveučilišni studij (univ.bacc.)</i>	27	5,6
<i>Diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij</i>	105	21,7
<i>Akademski stupanj, magisterij ili doktorat znanosti</i>	12	2,5

Tablica 6. prikazuje strukturu ispitanika s obzirom na radni status. Iz tablice je vidljivo da je najveći udio ispitanika (48,7 %) zaposlen na neodređeno, a zatim slijede ispitanici koji su u mirovini (18,4 %). Od ostalih ističu se još ispitanici su koji su zaposleni na određeno (12,4 %) te studenti (5,6 %).

Tablica 6. Struktura ispitanika s obzirom na radni status

<i>Radni status</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Student/studentica</i>	27	5,6
<i>Zaposlen/a na neodređeno</i>	235	48,7
<i>Zaposlen/a na određeno</i>	60	12,4
<i>Zaposlen/a na povremeno/sezonski/honorarno</i>	13	2,7
<i>Samozaposlen/a (vlastiti obrt, poduzeće)</i>	17	3,5
<i>Radim „na crno“</i>	7	1,4
<i>Ne radim, ali tražim posao</i>	15	3,1
<i>Ne radim i ne tražim posao</i>	7	1,4
<i>Brinem o kućanstvu i o kućanskim poslovima</i>	12	2,5
<i>U mirovini sam</i>	89	18,4
<i>Trajno nesposoban/na za rad (npr. zbog bolesti i sl.)</i>	1	0,2

Iz Tablice 7. vidljivo je kako većina ispitanika potrebe svog kućanstva zadovoljava uz neku razinu poteškoće. Pritom najveći udio ispitanika 35,6 % potrebe svog kućanstva zadovoljava *uz male poteškoće*, a zatim slijede oni koji nešto teže zadovoljavaju potrebe svog kućanstva *uz poteškoće* (24,0 %). Svega 29,8 % ispitanika potrebe svog kućanstva zadovoljava bez poteškoća (*prilično lako, lako, vrlo lako*). Zbog potrebe narednih analiza i dobiveni rezultati o zadovoljavanju potrebe kućanstva rekodirani su u dvije kategorije: *s poteškoćama* (70,2 %), *bez poteškoća* (29,8 %). Unatoč visokom udjelu ispitanika koji s poteškoćama zadovoljavaju potrebe svoj kućanstva, najveći udio ispitanika (40,8 %) (Tablica 8.) na

mogućnost zapošljavanja u Gospiću i Ličkom Osiku gleda niti negativno nit pozitivno, 32,5 % ispitanika gleda izrazito negativno, a 21,5 % ispitanika na mogućnost zapošljavanja u Gospiću i Ličkom Osiku gleda pozitivno. Najmanji udjeli ispitanika utvrđeni su kod stava izrazito pozitivno 4,8 % te negativno 4 %. Nadalje, iz Tablice 9 je i vidljivo kako 45,5 % ispitanika je *zadovoljno* ukupnom kvalitetom života u Gospiću i Ličkom Osiku, a zatim 32,5 % ispitanika ima stav *niti zadovoljan niti nezadovoljan*. Svega 14,7 % ispitanika je nezadovoljno ukupnom kvalitetom života (*u potpunosti nezadovoljan i nezadovoljan*). U narednim analizama koristit će se rekodirani podaci o zadovoljstvu s ukupnom kvalitetom života. Dobiveni podaci su rekodirani u tri kategorije: *nezadovoljan* (14,7 %), *niti zadovoljan niti nezadovoljan* (32,5 %), *zadovoljan* (52,8 %).

Tablica 7. Zadovoljavanje potreba kućanstva („spojiti kraj s krajem“)

<i>Stupaj zadovoljavanja životnih potreba</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Uz velike poteškoće</i>	51	10,6
<i>Uz poteškoće</i>	116	24,0
<i>Uz male poteškoće</i>	172	35,6
<i>Prilično lako</i>	72	14,9
<i>Lako</i>	50	10,4
<i>Vrlo lako</i>	22	4,6

Tablica 8. Stav ispitanika prema mogućnostima zapošljavanja u Gospiću i Ličkom Osiku

<i>Stav</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Izrazito negativno</i>	157	32,5
<i>Negativno</i>	2	4
<i>Niti negativno niti pozitivno</i>	197	40,8
<i>Pozitivno</i>	104	21,5
<i>Izrazito pozitivno</i>	23	4,8

Tablica 9. Zadovoljstvo ispitanika ukupnom kvalitetom života u Gospiću i Ličkom Osiku

<i>Stav</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>U potpunosti nezadovoljan</i>	11	2,3
<i>Nezadovoljan</i>	60	12,4
<i>Niti zadovoljan niti nezadovoljan</i>	157	32,5
<i>Zadovoljan</i>	220	45,5
<i>U potpunosti zadovoljan</i>	35	7,2

Na pitanje razmišljate li ili ste razmišljali o preseljenju iz Gospića/Ličkog Osika, 58,2 % (N=281) ispitanika je odgovorilo „ne“ odnosno nije razmišljalo o preseljenju. Unatoč negativnim stavovima o materijalnoj situaciji i mogućnostima zapošljavanja (Tablica 7. i Tablica 8.) većina ispitanika nije razmišljala odseliti iz mjesta prebivalištu. Razmišljanje o preseljenju je učestalije kod ispitanika iz Ličkog Osika gdje 45,6 % ispitanika je razmišljalo o preseljenju, za razliku od Gospića kod kojeg taj udio iznosi 40,2 %. S obzirom na spol, razmišljanje o preseljenju je izraženije kod žena (44,2 %) nego kod muškaraca (37,2 %). Razmišljanje o preseljenju raširenije je i kod mlađih dobni skupina, 55,4 % ispitanika u dobi od 20 do 34 godine je razmišljalo o preseljenju. Pritom udio opada s povećanjem dobi. Za dobnu skupinu 35 – 49 udio iznosi 40,2 %, za dobnu skupinu 60 – 64 ono iznosi 33,7 %, a za dobnu skupinu 65 –79 udio je 15,5 %. S obzirom na obrazovanje, razmišljanje o preseljenju je zastupljenije kod ispitanika sa završenom tercijarnom razinom obrazovanja (47,4 %) nego kod onih bez tercijarne razine obrazovanja (36,9 %).

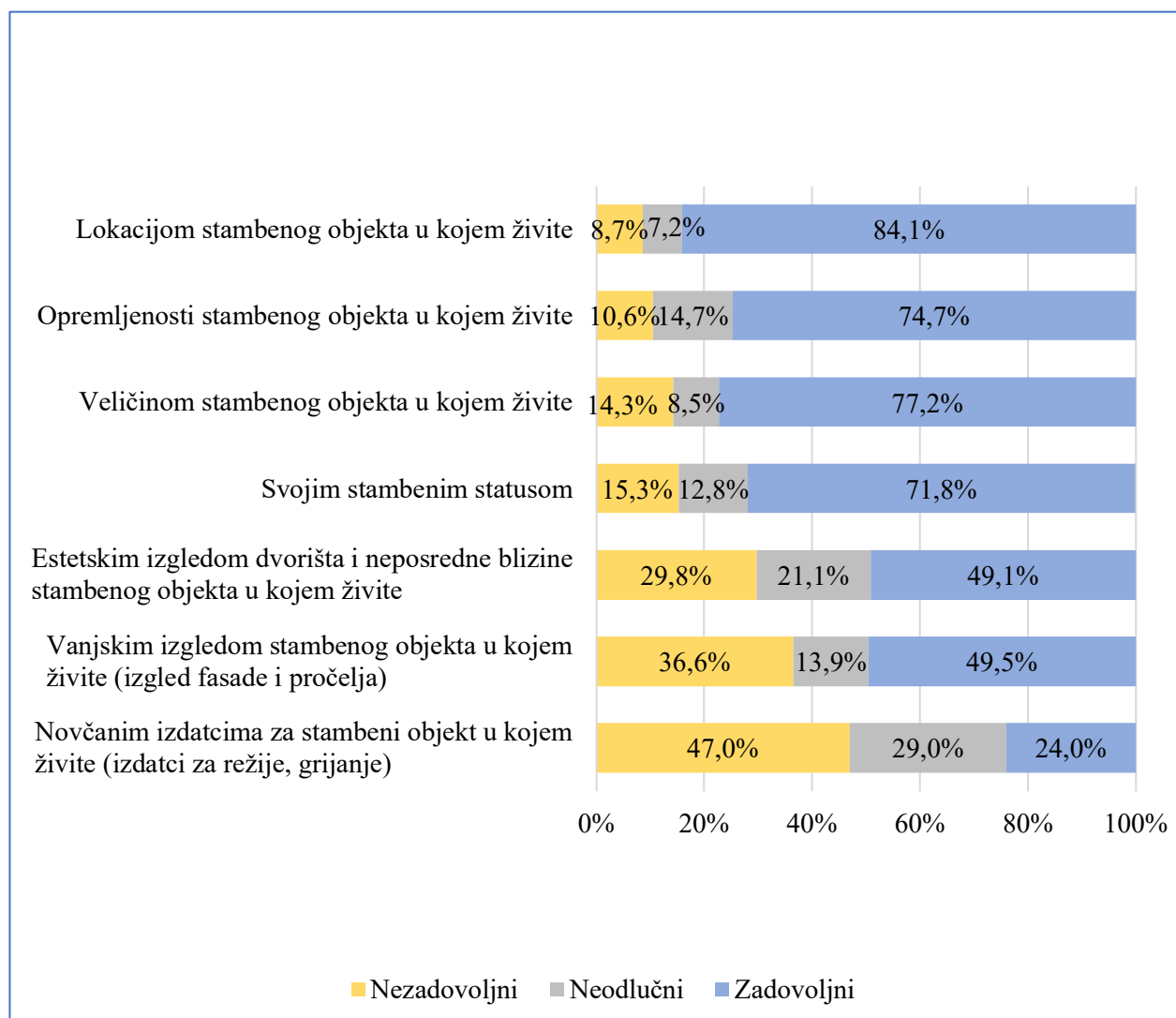
Tablica 10. Razmišljanje o preseljenju

<i>Odgovor</i>	<i>N</i>	<i>Udio (%)</i>
<i>Da</i>	202	41,8
<i>Ne</i>	281	58,2

Naposljetku, ispitanicima su postavljena tri pitanja otvorenog tipa u kojima se od njih tražilo da odgovore koje su prednosti i nedostaci života u gradu Gospiću te imaju li kakav prijedlog za poboljšanje kvalitete života u gradu Gospiću. Dobiveni odgovori daju uvid u prednosti i nedostatke života u naselju. Kao najveću prednost života u Gospiću i Ličkom Osiku ispitanici navode sigurnost, mogućnost mirnog života, veličinu mjesta, blizinu netaknute prirode i mora, blizinu ostalih većih gradova. Od ostalih prednosti, u manjoj mjeri se izdvajaju dostupnost zdravstvenih i obrazovnih usluge, cijena nekretnina, mogućnost obiteljskog života. Ipak većina navedenih prednosti proizlaze iz prirode osnovice samog područja nego iz samog naselja. S druge strane, kao nedostaci života u gradu Gospiću navode se loša infrastruktura, nedostatak trgovina odjećom i obućom, loše upravljanje gradom, postojanje nepotizma i korupcije, neuređenost samog naselja i zgrada (izdvajaju se kod odgovora za Lički Osik), nedostatak sadržaja. Među odgovorima su zastupljeniji oni vezani uz kritiku politike, odnosno ispitanici navode nepotizam, nesposobnost političara kao i *stranačku knjižicu* kao onu koja omogućuje bolju poziciju u društvu. Osim politike ističu se odgovori koji naglašavaju nedostatak brige o mladima, nedostatak sadržaja za mlade, kao i nedostatak kvalitetnih radnih mjesta. Kao prijedlozi unaprjeđenju kvalitete života ispitanici navode uključivanje mladih i obrazovanih u donošenje odluka, stvaranje novog sadržaja, otvaranje bolje plaćenih radnih mjesta, obnova razrušenih i derutnih zgrada, uređeniji gradski okoliš, povećanje kvalitete zdravstvene usluge. Iz odgovora na otvorena pitanja proizlazi kako se stanovnici Gospića i Ličko Osika suočavaju s brojnim problemima, a koje utječu na njihovu kvalitetu života.

7.2. Zadovoljstvo pojedinim domenama kvalitete života

7.2.1. Domena stanovanja

Slika 2. Frekvencija odgovora u varijablama domene kvalitete stanovanja

Tablica 29. (Vidi prilog Tablica 29.) prikazuje vrijednosti zadovoljstva s varijablama koje čine domenu stanovanje. Iz tablice je vidljivo kako su najveću ocjenu ispitanici dali varijabli *Lokacija stambenog objekata u kojem živite* ($M= 4,3$; $SD= 1,0$), a zatim varijablama *Veličinom stambenog objekta u kojem živite* ($M= 4,0$; $SD= 1,1$) te *Svojim stambenim statusom* ($M= 4,0$; $SD= 1,3$). Navedene varijable zajedno s varijablom *Opremljenost stambenog objekta u kojem živite* imaju najveći udio (Slika 2.) ispitanika koji su zadovoljni ovim aspektima, pritom varijabla koja se odnosi na zadovoljstvo stambenim statusom ima nešto veći udio nezadovoljnih i neodlučnih ispitanika. Visoku ocjenu varijable *Lokacija stambenog objekta u kojem živite* možemo objasniti s veličinom samih naselja. Naselja Gospić i Lički Osik relativno

su malena naselja kod kojih je većina sadržaja i usluga na maloj udaljenosti unutar naselja. Takvo objašnjenje potvrđuju i odgovori na otvoreno pitanje *Koje su, prema Vašem mišljenju, najveće prednosti života u Gospiću/Ličkom Osiku*, a gdje pronalazimo odgovore kao što su „Nema velike prometne gužve. Blizina potrebnih ustanova ,trgovina itd.“, „Prednosti su to što je malo mjesto pogodno za stvaranje obitelji, blizina ambulante, dućana, vrtića i osnovne škole.“.

Visoku vrijednost zadovoljstva *Svojim stambenim statusom* možemo objasniti visokim udjelom (60 %) ispitanika koji su vlasnici nekretnine u kojoj žive (Tablica 4). Jednosmjerna analiza varijance (ANOVA) pokazala je statistički značajnu razliku u zadovoljstvu s ovim aspektom kvalitete stanovanja s obzirom na stambeni status ($p= 0,000$). Visoka vrijednost zadovoljstva varijablom *Veličina stambenog objekta u kojem živite* možemo objasniti nekoliko čimbenika, kao što su tip objekta u kojem ispitanici žive. Naime, 51,3 % ispitanika živi u obiteljskoj kući (Tablica 3), a što češće podrazumijeva i veći stambeni prostor. Ispitanici koji žive u obiteljskoj kući u prosjeku su zadovoljniji si veličinom stambenog objekta ($M= 4,4$, $SD= 0,7$) Jednosmjerna ANOVA pokazala je statistički značajnu razliku u zadovoljstvu s veličinom stambenog objekta s obzirom na tip stambenog objekta u kojem ispitanici žive. Istodobno prosječan veličina kućanstva u uzorku iznosi svega 3 člana, a samim time manja je potreba za stambenim prostorom.

Najmanju vrijednost zadovoljstva ostvarile su varijable *Novčanim izdatcima za stambeni objekt u kojem živite (izdatci za režije, grijanje)* ($M= 2,7$; $SD= 1,1$), *Vanjskim izgledom stambenog objekta u kojem živite (izgled fasade i pročelja)* ($M= 3,1$; $SD= 1,5$) te *Estetskim izgledom dvorišta i neposredne blizine stambenog objekta u kojem živite* ($M= 3,3$; $SD= 1,3$). Istodobno ove varijable jedine imaju više od 50 % ispitanika (Slika 2.) koji su nezadovoljni ili neodlučni u procijeni ovim aspektima kvalitete stanovanja. Nezadovoljstvo estetskim stambenih zgrada i neposredne blizine stambenog objekta možemo objasniti oronulosti fasada zgrada i centra naselja. Naime, oba naselja svoj najbrži razvoj doživljavaju u drugoj polovici 20. stoljeća. Nakon čega Gospić i Lički Osik doživljavaju ratno razaranja u Domovinskom ratu koje je i danas vidljivo.

Primjenom faktorske analize nastojalo se utvrditi dimenzionalnost domene kvaliteta stanovanja. Faktorskom analizom (uz *varimax* rotaciju) izdvojio se jedan faktor koji uključuje svih sedam varijabli (Tablica 11). Faktor zadovoljstva kvalitetom stanovanja tumači ukupno 45,5 % varijance. Pouzdanost faktora provjerena je uz pomoć Cronbachovog α koeficijenta koji iznosi 0,791 te je zbog visoke razine pouzdanosti zadržano svih sedam varijabli. Analizom varijance utvrđena je statistički značajna razlika u zadovoljstvu indeksom *kvalitete stanovanja*

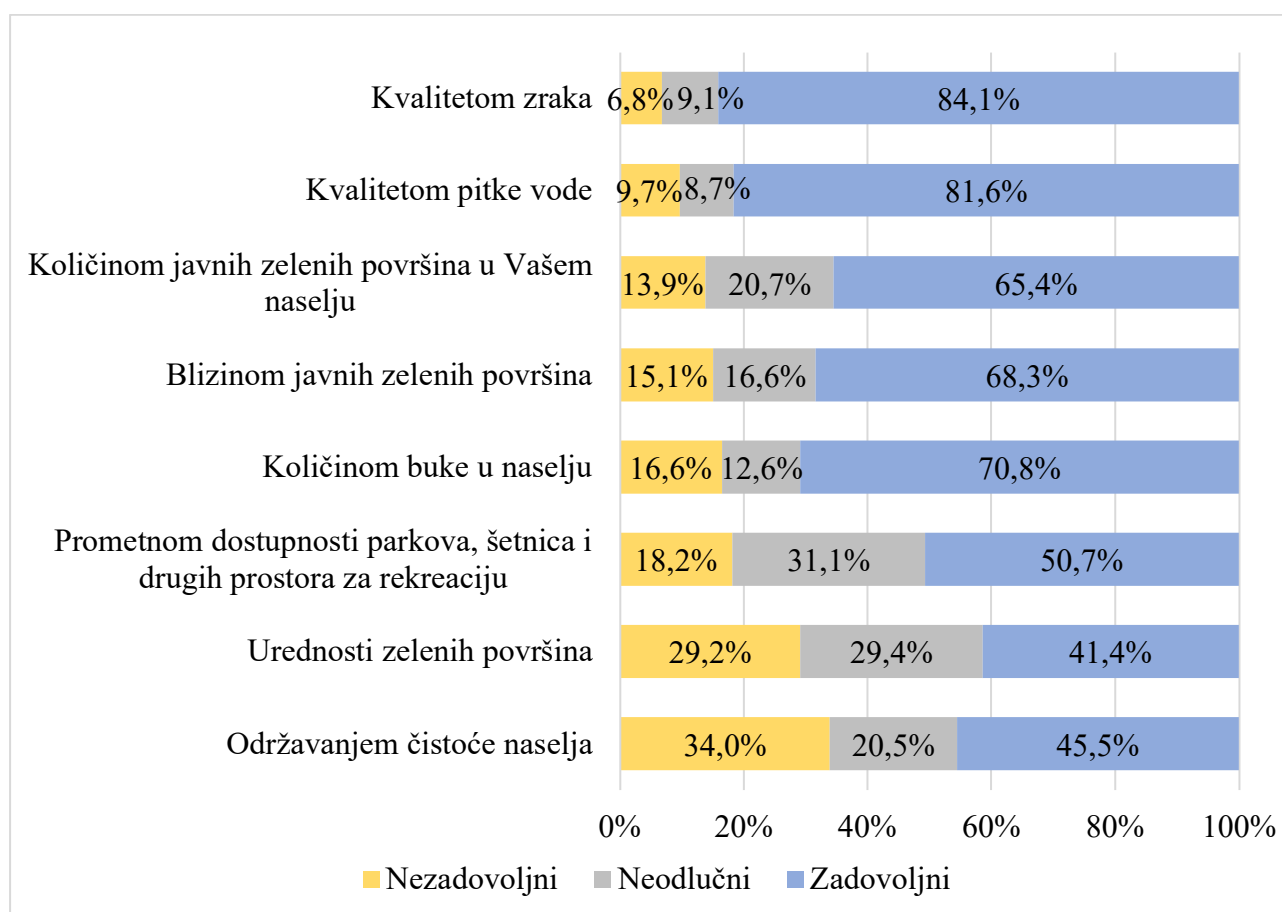
s obzirom na stambeni status te tip objekta u kojem ispitanici žive ($p < 0,05$). Pritom ispitanici koji žive u obiteljskoj kući i vlasnici su svoje nekretnine ili žive s roditeljima su statistički najzadovoljniji ovim aspektom.

Tablica 11. Rezultati faktorske analize domene kvaliteta stanovanja

<i>Varijabla</i>	<i>Faktor 1</i>
<i>Opremljenost stambenog objekta</i>	0,770
<i>Veličina stambenog objekta</i>	0,751
<i>Estetskim izgledom dvorišta i neposredne blizine</i>	0,731
<i>Vanjski izgled stambenog objekta</i>	0,688
<i>Svojim stambenim statusom</i>	0,660
<i>Lokacija stambenog objekta</i>	0,607
<i>Novčanim izdancima za stambeni objekt</i>	0,466

Temeljem dobivenih rezultata faktorske analize kreiran je kompozitni indeks zadovoljstva *kvalitetom stanovanja*, a koji će se kasnije koristiti prilikom testiranja hipoteza.

7.2.2. Domena okoliša

Slika 3. Frekvencije odgovora u varijablama domene okoliša

Tablica 30. (Vidi prilog Tablica 30) i Slika 3. prikazuje zadovoljstvo i frekvenciju odgovora ispitanika s varijablama domene okoliša. Rezultati pokazuju najveće zadovoljstvo s varijablama *Kvaliteta zraka* ($M=4,4$; $SD=0,9$ te udio 84,1 % zadovoljnih ispitanika), *Kvaliteta pitke vode* ($M=4,2$; $SD=1,1$ te udio od 81,6 % zadovoljnih ispitanika). Najmanje zadovoljstvo bilježe varijable *Održavanje čistoće naselja* ($M=3,1$; $SD=1,2$ te udjelom nezadovoljnih ispitanika od 34,0 % i neodlučnih ispitanika 20,5 %), *Urednost zelenih površina* ($M=3,2$; $SD=1,2$ te udjelom nezadovoljnih ispitanika 29,2 % i neodlučnih ispitanika 29,4 %).

Primjenom faktorske analize izdvojena su tri faktora (Tablica 12). Prvi faktor sačinjavaju tvrdnje vezane uz količinu buke u naselju, kvalitetu zraka i kvalitetu pitke vode te je nazvan *Zadovoljstvo kvalitetetom okoliša*. Cronbach α koeficijent za njega iznosi 0,7. Drugi faktor čine varijable urednost zelenih površina, prometna dostupnost parkova i šetnica te zadovoljstvo s održavanjem čistoće naselja. Faktor dva nazvan je *Zadovoljstvo komunalnim okolišem* (radi se o varijablama koje spadaju u djelokrug komunalnih djelatnosti) Cronbach α

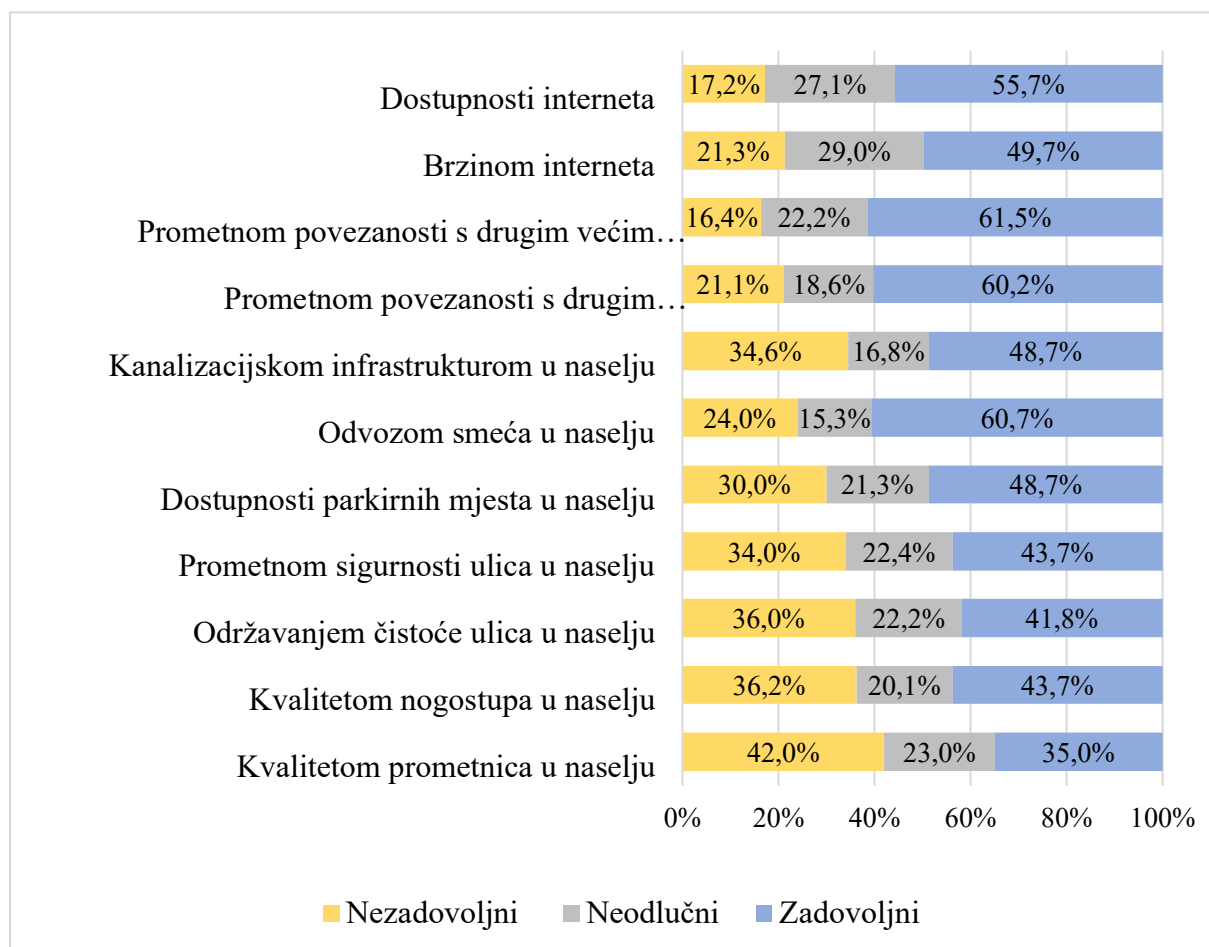
koeficijent za ovaj faktor iznosi 0,76.. Treći faktor nazvan je *Zadovoljstvo zelenim površinama* sačinjavaju ga varijable količina i blizina javnih zelenih površina te Cronbach α iznosi 0,73. Navedena tri faktora zajedno objašnjavaju 71,9 % varijance

Tablica 12. Rezultati faktorske analize domene kvalitete okoliša

<i>Varijable</i>	<i>Faktor 1 – Zadovoljstvo kvalitetom okoliša</i>	<i>Faktor 2 – Zadovoljstvo komunalnim okolišem</i>	<i>Faktor 3- Zadovoljstvo zelenim površinama</i>
<i>Količinom buke u naselju</i>	0,662		
<i>Kvalitetom zraka</i>	0,868		
<i>Kvalitetom pitke vode</i>	0,814		
<i>Količinom javnih zelenih</i>		0,863	
<i>Blizinom javnih zelenih površina</i>		0,894	
<i>Urednosti zelenih površina</i>			0,821
<i>Prometnom dostupnosti parkova, šetnica</i>			0,675
<i>Održavanjem čistoće naselja</i>			0,836

Na temelju faktorske analize kreirana su tri kompozitna indeksa *Zadovoljstva kvalitetom okoliša*, *Zadovoljstva komunalni okoliš* i *Zadovoljstvo zelenim površinama*, a koji će biti korišteni u daljnjoj analizi.

7.2.3. Domena promet i infrastruktura

Slika 4. Frekvencije odgovora u varijablama domene infrastruktura i promet

Zadovoljstvo varijablama u domeni prometa i infrastrukture niža je u odnosu na prethodne spomenute domene (Vidi prilog Tablica 31). U domeni promet i infrastruktura kao varijable s najvećom ocjenom se ističu *Prometna povezanost s drugim većim gradovima* ($M=3,7$; $SD=1,2$ te udio od 61,5 % zadovoljnih ispitanika), *Prometna povezanost s drugim okolnim naseljima i mjestima* ($M=3,6$; $SD=1,3$ te udio od 60,2 % zadovoljnih ispitanika), *Odvoz smeća* ($M=3,6$, $SD=1,3$ te udio od 60,7 % zadovoljnih ispitanika) te varijabla *Dostupnost interneta* ($M=3,5$; $SD=1,2$ te udio od 55,7 % zadovoljni ispitanika). Sve preostale varijable imaju prosjek zadovoljstva manji od $M=3,5$ odnosno prosječno su ocjenjeni ocjenom tri. Istodobno takve varijable su imale manje od 50 % zadovoljnih ispitanika (Slika 4).

Faktorskom analizom izdvojena su tri faktora (Tablica 13). Prvi faktor nazvan je *Infrastruktura* sačinjavaju varijable vezane uz zadovoljstvo kvalitetom prometnice, nogostupa, održavanjem čistoće ulice, prometnom sigurnosti ulica, dostupnosti parkirnih mjesta,

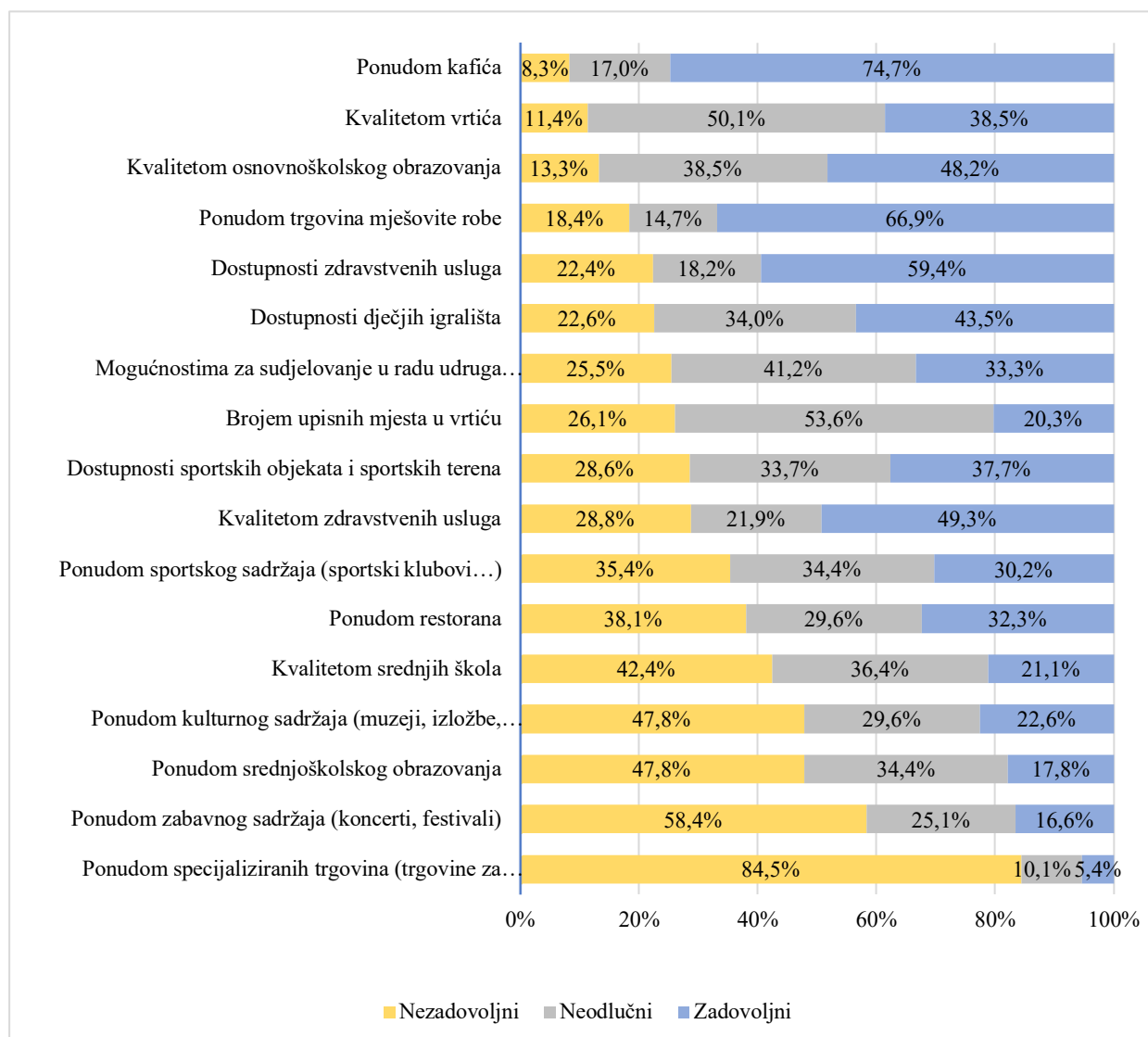
odvoznom smeća te zadovoljstvo kanalizacijskom infrastrukturom. Cronbach α koeficijent za faktor *Infrastruktura* iznosi 0,82. Drugi faktor nazvan je *Prometna povezanost* te se sačinjava od varijabli prometna povezanost s drugim okolnim naseljima i prometna povezanost s drugim većim gradovima te Cronbach α koeficijent za njega iznosi 0,89. Treći faktor nazvan je *Zadovoljstvo internetom* obuhvaća varijable zadovoljstvo s brzinom i dostupnosti interneta. Cronbach α koeficijent za faktor *Zadovoljstvo internetom* iznosi 0,88. Ukupno ova tri faktora objašnjavaju 64,7 % varijance.

Tablica 13. Rezultati faktorske analize domene promet i infrastruktura

<i>Varijable</i>	<i>Faktor 1</i> <i>Infrastrukturom</i>	<i>Faktor 2</i> <i>Prometna</i> <i>povezanost</i>	<i>Faktor 3</i> <i>Zadovoljstvo</i> <i>internetom</i>
Kvalitetom prometnica u naselju	0,579		
Kvalitetom nogostupa u naselju	0,735		
Održavanjem čistoće ulica u naselju	0,756		
Prometnom sigurnosti ulica u naselju	0,782		
Dostupnosti parkirnih mjesta u naselju	0,621		
Odvozom smeća u naselju	0,568		
Kanalizacijskom infrastrukturom u naselju	0,634		
Prometnom povezanosti s drugim okolnim naseljima i mjestima		0,910	
Prometnom povezanosti s drugim većim gradovima		0,913	
Brzinom interneta			0,932
Dostupnosti interneta			0,929

Na temelju dobivenih rezultata faktorske analize kreirani su kompozitni indeksi *Infrastruktura*, *Prometna povezanost* te *Zadovoljstvo internetom*.

7.2.4. Domena usluga i sadržaja

Slika 5. Frekvencije odgovora u varijablama domene usluga i sadržaja

Varijable iz domenom usluge i sadržaji bilježi niske razine zadovoljstva (Vidi prilog Tablica 32). Iz rezultata je vidljivo kako svega tri varijable bilježe prosječnu ocjenu veću od tri: *Ponuda kafića* ($M= 4,0$; $SD= 1,0$ te udio zadovoljnih ispitanika 74,7 %), *ponuda trgovina mješovite robe* ($M= 3,7$; $SD= 1,2$ te udio zadovoljnih ispitanika 66,9 %) te varijabla *Kvaliteta osnovnoškolskog obrazovanja* ($M= 3,5$; $SD= 1,0$ te udio zadovoljnih ispitanika 48,2 % ispitanika). Od varijabli izdvaja se još *Dostupnost zdravstvenih usluga* s udjelom zadovoljnih ispitanika 59,4 %, ali s prosječnom ocjenom od $M= 3,4$. Od varijabli s kojim su ispitanici najmanje zadovoljni izdvajaju se *Ponuda specijaliziranih trgovina (trgovine za odjeću i obuću i sl.)* s prosjekom 1,8 ($SD= 0,9$ te s udjelom nezadovoljnih ispitanika od 84,5 %) te varijabla

Ponuda zabavnog sadržaja (koncerti, festivali, kino, klubovi) s prosjekom od 2,4 (SD= 1,1 te s udjelom nezadovoljnih ispitanika 58,4 %).

Prije provedbe faktorske analize napravljen je test korelacije. Testom korelacije iz faktorske analize uklonjena je varijable *Zadovoljstvo ponudom trgovina mješovite robe*. Naime, varijabla je imala visoku korelaciju sa svim drugim varijablama. Provedbom faktorske analize izdvojena su četiri faktora (Tablica 14) koja zajedno objašnjavaju 62,3 % varijance. Prvi faktor zasićen je s četiri varijabli: zadovoljstvo s ponudom sportskog sadržaja i dostupnosti sportskih objekata, ponudom kafića, dostupnosti dječjih igrališta. Prvi faktor nazvan je *Sportski i rekreacijski sadržaj*. Cronbach α koeficijent za prvi faktor iznosi 0,74. Drugi faktor sadržava varijable vezane uz zadovoljstvo s ponudom zabavnog i kulturnog sadržaja, specijaliziranih trgovina, restorana te mogućnosti za sudjelovanje u radu udruga. Drugi faktor nazvan je *Kulturni i zabavni sadržaj* te Cronbach α koeficijent za njega iznosi 0,78. Treći faktor sačinjavaju varijable vezane uz javne usluge: dostupnost i kvaliteta zdravstvenih usluga, kvaliteta i ponuda srednjoškolskog obrazovanja te je nazvan *Županijske javne usluge*. Iz tablice 20. je vidljivo kako ovaj faktor sadržava one usluge koje pružaju institucije čiji je osnivač županija. Cronbach α koeficijent za ovaj faktor iznosi 0,80. Četvrti dobiveni faktor sadržava tri slijedeće varijable: kvaliteta vrtića, broj upisnih mjesta u vrtić te kvaliteta osnovnoškolskog obrazovanja. Četvrti faktor nazvan je *Gradske javne usluge*, osnivač institucija koje pružaju ovu uslugu je lokalna uprava, odnosno Grad Gospić. Cronbach α koeficijent za ovaj faktor iznosi 0,66.

Tablica 14. Faktorska analiza domene zadovoljstva usluga i sadržaja

<i>Varijable</i>	<i>Faktor 1</i>	<i>Faktor 2</i>	<i>Faktor 3</i>	<i>Faktor 4</i>
	<i>Sportski i rekreacijski sadržaj</i>	<i>Kulturni i zabavni sadržaj</i>	<i>Gradske javne usluge</i>	<i>Županijske javne usluge</i>
<i>Dostupnosti sportskih objekata i terena</i>	0,813			
<i>Ponudom sportskih sadržaja</i>	0,779			
<i>Ponudom kafića</i>	0,609			
<i>Dostupnosti dječjih igrališta</i>	0,572			
<i>Ponudom zabavnog sadržaja</i>		0,830		
<i>Ponudom kulturnog sadržaja</i>		0,781		
<i>Ponudom specijaliziranih trgovina</i>		0,562		

<i>Mogućnostima za sudjelovanje u radu udruga</i>	0,536
<i>Ponudom restorana</i>	0,505
<i>Dostupnost zdravstvenih usluga</i>	0,783
<i>Kvalitetom zdravstvenih usluga</i>	0,782
<i>Kvalitetom srednjih škola</i>	0,606
<i>Ponudom srednjoškolskog obrazovanja</i>	0,586
<i>Kvalitetom vrtića</i>	0,765
<i>Brojem upisnih mjesta u vrtić</i>	0,717
<i>Kvalitetom osnovnoškolskog obrazovanja</i>	0,623

Na temelju rezultata dobivenih faktorskom analizom kreirana su četiri kompozitna indeksa: *sportski i rekreacijski sadržaj, kulturni i zabavni sadržaj, gradske javne usluge, županijske javne usluge*. Kreirani indeksi bit će korišteni u daljnjoj analizi.

7.2.5. Domena socijalnih veza

Tablica 15. Skala međuljudski odnosi

<i>Tvrdnja</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Stanovnici ovog naselja čvrsto su povezani</i>	3,2	1,1
<i>Stanovnici ovog naselja rado pomažu jedni drugima</i>	3,2	1,1
<i>Stanovnici ovog naselja većinom se dobro slažu</i>	3,5	1,1
<i>Stanovnici ovog naselja imaju slične vrijednosti</i>	3,3	1,1
<i>Većini ljudi u ovom naselju može se vjerovati</i>	2,9	1,1
<i>Osjećam povezanost s lokalnom zajednicom</i>	3,2	1,2

Tablica 15 prikazuje skalu međuljudskih odnosa iz koje je vidljivo kako najveći prosjek slaganja ima varijabla *Stanovnici ovog naselja većinom se dobro slažu* (M= 3,5; SD= 1,1). Ostale varijable imaju prosječnu vrijednost slaganja 3, a pritom najnižu ima varijabla *Većini ljudi u ovom naselju može se vjerovati* (M= 2,9; SD= 1,1). Faktorska analiza potvrdila je postojanje jednofaktorske strukture (Tablica 16) koja objašnjava 65,1 % varijance, a čiji Cronbach α koeficijent iznosi 0,8. Na temelju faktorske analize kreiran je kompozitni indeks *Međuljudski odnosi*

Tablica 16. Faktorska analiza domene socijalnih veza

<i>Varijable</i>	<i>Faktor Međuljudski odnosi</i>
<i>Stanovnici ovog naselja čvrsto su povezani</i>	0,879
<i>Stanovnici ovog naselja rado pomažu jedni drugima</i>	0,849
<i>Stanovnici ovog naselja većinom se dobro slažu</i>	0,916
<i>Stanovnici ovog naselja imaju slične vrijednosti</i>	0,879
<i>Većini ljudi u ovom naselju može se vjerovati</i>	0,856
<i>Osjećam povezanost s lokalnom zajednicom</i>	0,805

Prethodno provedenim faktorskim analizama dobiveno je ukupno dvanaest kompozitnih indeksa (Tablica 17). Za potrebe utvrđivanja zadovoljstva pojedinim domenama kvalitete života utvrđena je srednja vrijednost svake pojedine skale kao i odstupanje aritmetičke sredine od dobivene srednje vrijednosti. Iz rezultata je vidljivo kako najveće pozitivno odstupanje od srednje vrijednosti skale imaju indeksi *kvaliteta stanovanja* i *kvalitete okoliša*. Znatno manje pozitivno odstupanje imaju indeksi iz domene socijalne veze te promet i infrastruktura, pri čemu se odstupanjem izdvajaju indeksi *prometna povezanost* i *međuljudski odnosi*. Najmanje odstupanje, ali i negativno odstupanje zabilježeno je kod indeksa iz domene usluge i sadržaji. Pritom pozitivno odstupanje bilježi indeksi *sportski i rekreacijski sadržaj* te *gradske javne usluge*, a negativno odstupanje indeksi *županijske javne usluge* i *kulturni i zabavni sadržaj*. Prema tome, može se zaključiti kako su ispitanici najviše zadovoljni domenama *kvaliteta stanovanja* i *okoliš* dok su najmanje zadovoljni *uslugama* i *sadržajima*.

Tablica 17. Indeksi zadovoljstva istraživanim domenama kvalitete života

<i>Indeks</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Srednja vrijednost skale</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Odstupanje M od srednje vrijednosti skale</i>
<i>Kvaliteta stanovanja</i>	7	35	21	25,3	5,6	4,3
<i>Kvaliteta okoliša</i>	3	15	9	12,4	2,6	3,4
<i>Zelene površine</i>	2	10	6	7,7	2,0	1,7
<i>Prometna povezanost</i>	2	10	6	7,3	2,3	1,3

<i>Sportski i rekreacijski sadržaj</i>	4	20	12	13,3	3,4	1,3
<i>Međuljudski odnosi</i>	6	30	18	19,3	5,7	1,3
<i>Infrastruktura</i>	7	35	21	22,1	6,1	1,1
<i>Zadovoljstvo internetom</i>	2	10	6	6,9	2,3	0,9
<i>Komunalni okoliš</i>	3	15	9	9,8	2,9	0,8
<i>Gradske javne usluge</i>	3	15	9	9,7	2,3	0,7
<i>Županijske javne usluge</i>	4	20	12	11,9	3,4	-0,1
<i>Kulturni i zabavni sadržaj</i>	5	25	15	12,7	3,9	-2,3

7.2. Politička bespomoćnost i osjećaj usamljenosti

Tablica 18. Faktorska analiza skale političke bespomoćnosti

<i>Varijabla</i>	<i>Faktor - Politička bespomoćnost</i>
<i>Političke stranke samo zanima moj glas, ali ne i moje mišljenje.</i>	0,785
<i>Većina političara obećava mnogo, ali ne rade ništa.</i>	0,874
<i>Nema smisla glasati kad političke stranke rade ono što one žele.</i>	0,747
<i>Političari nikad nisu naučili slušati obične ljude kao što sam ja.</i>	0,863
<i>Ako političari donesu odluku koja je nepravedna, obični građanin ne može ništa učiniti po tom pitanju.</i>	0,773

Faktorskom analizom potvrđeno je postojanje jednofaktorske strukture (Tablica 18) koja objašnjava 65,3 % varijance, pri čemu Cronbach α koeficijent iznosi 0,9. Na temelju faktorske analize kreiran je kompozitni indeks *Politička bespomoćnost* (Tablica 1). Analizom varijance utvrđena je statistički značajna razlika u osjećaju političke bespomoćnosti s obzirom na dob ispitanika ($p=0,008$). Scheffe post-hoc testom utvrđeno je postojanje razlike između dobne skupine 20 – 34 i 50-64. Pritom dobna skupina 20 – 34 ($M=21,3$) ima statistički značajno veći osjećaj političke bespomoćnosti u odnosu na dobnu skupinu 50 – 64 ($M=19,5$).

Tablica 19. Deskriptivna statistika indeksa *Politička bespomoćnost*

<i>Indeks</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Politička bespomoćnost	5	25	20,7	4,4

Tablica 20. Faktorska analiza kratke skala usamljenost

<i>Varijabla</i>	<i>Faktor - Usamljenost</i>
<i>Koliko često ste u zadnja 4 tjedna osjećali da Vam nedostaje društvo?</i>	0,909
<i>Koliko često ste u zadnja 4 tjedna osjećali da ste izolirani od drugih?</i>	0,952
<i>Koliko često ste u zadnja 4 tjedna osjećali da ste isključeni iz aktivnosti drugih ljudi?</i>	0,942

Faktorskom analizom potvrđeno je postojanje jednofaktorske strukture (Tablice 20) koja objašnjava 87,3 % varijance, pri čemu Cronbach α koeficijent iznosi 0,9. Na temelju faktorske analize kreiran je kompozitni indeks *Usamljenosti* (Tablica 21). Analizom varijance, Scheffe post-hoc testom utvrđen je razlika u osjećaju usamljenosti ($p= 0,000$) između dobne skupina 20 – 34 te dobnih skupina 35-49 i 65-79. Pri čemu je najmlađa dobna skupina iskazivala najveću razinu osjećaja usamljenosti. T-testom je utvrđeno je postojanje statistički značajne razlike između muškaraca i žena ($p= 0,032$), a pritom muškarci iskazuju veću razinu osjećaja usamljenosti¹. Nadalje, t-testom je utvrđena razlika u osjećaju usamljenosti s obzirom na razmišljanje o preseljenju ($p < 0,05$). Ispitanici koji su razmišljali o preseljenju ostvaruju statistički značajno veći rezultate usamljenosti od drugih ispitanika. Naposljetku, Pearsonovim testom korelaciju utvrđena je negativna korelacija između indeksa *usamljenosti* i indeksa *međuljudskih odnosa*.

Tablica 21. Deskriptivna statistika indeksa *Usamljenosti*

<i>Indeks</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Usamljenosti	3	15	6,4	3,4

¹ Dobiveni nalazi djelomično odgovaraju rezultatima istraživanja Tonković i suradnici (2021). Istraživanje je pokazalo kako je osjećaj usamljenosti negativno korelira s muškim spolom i dobi. Odnosno osjećaj usamljenosti je značajno veći kod žena te mlađih dobnih skupina.

7.3. Testiranje hipoteza

H1: Stanovnici naselja Gospić su zadovoljniji kvalitetom života od stanovnika naselja Lički Osik.

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne razlike u zadovoljstvu s istraživanim domenama kvalitete života s obzirom na mjesto prebivališta. Odnosno pretpostavlja veću razinu zadovoljstva s istraživanim domenama kvalitete života kod ispitanika s mjestom prebivališta u Gospiću. Prema tome proveden je t-test na varijabli naselje kao nezavisnoj, te na devet zavisnih varijabli koje su dobivene faktorskim analizama na pet istraživanih domena kvalitete života. U tablici 22 prikazani su rezultati provedenog t-testa za nezavisne uzorke. T-test je pokazao kako postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu pojedinim indeksima između stanovnika Gospića i Ličkog Osika. Statističkim značajnim ($p < 0,05$) su se pokazali indeksi zadovoljstva *kvalitetom stanovanja, komunalnim okolišem, sportskim i rekreacijskim te kulturnim i zabavnim sadržajem, županijskim javnim uslugama, međuljudskim odnosima, prometnom povezanosti*. S druge strane t-test nije pokazao statistički značajnu razliku u zadovoljstvu *kvalitetom okoliša, infrastrukturom, gradskim uslugama, internetom te javnim zelenim površinama*. Rezultati su pokazali kako na indeksima gdje postoji statistički značajna razlika stanovnici Gospića iskazuju veću razinu zadovoljstva od stanovnika Ličkog Osika. Stoga se hipoteza djelomično potvrđuje, stanovnici naselja Gospić iskazuju veće zadovoljstvo s istraživanim domenama kvalitete života.

Tablica 22. Rezultati t-testa: razlika u zadovoljstvu s dobivenim indeksima s obzirom na prebivalište ispitanika/ica

<i>Indeks</i>	<i>Gospić</i>	<i>Lički Osik</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
	<i>N= 336</i>	<i>N= 147</i>			
<i>Kvaliteta stanovanja</i>	26,3	22,8	6,625	481	0,000
<i>Kvaliteta okoliša</i>	12,5	12,1	1,396	481	0,163
<i>Komunalni okoliš</i>	10,3	8,7	5,829	481	0,000
<i>Infrastruktura</i>	22,5	21,3	1,927	481	0,55
<i>Sportski i rekreacijski sadržaj</i>	13,8	12,2	4,915	481	0,000
<i>Kulturni i zabavni sadržaj</i>	13,7	10,6	8,432	481	0,000

<i>Gradske javne usluge</i>	9,7	9,7	0,77	481	0,938
<i>Županijske javne usluge</i>	13,7	10,6	8,432	481	0,000
<i>Međuljudski odnosi</i>	19,9	17,8	3,780	481	0,000
<i>Zadovoljstvo internetom</i>	7,0	6,8	0,866	481	0,387
<i>Prometna povezanost</i>	7,8	6,2	7,026	481	0,000
<i>Javne zelene površine</i>	7,7	7,6	0,455	481	0,643

H2: Postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na dob ispitanika.

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statističkih značajnih razlika u zadovoljstvu s ispitivanim domenama kvalitete života s obzirom na dob. Za potrebe provjere postavljene hipoteze provedena je analiza varijance (Tablica 23). Analizom varijance nastojalo se utvrditi postoji li statistički značajna razlika između dobih skupina: 20 – 34, 35 – 49, 50 – 64 i 65 – 79. Provedenom analizom varijance (Tablica 23) utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika između zadovoljstva s obzirom na dobne skupine ($p < 0,05$) kod indeksa zadovoljstva: *kvalitetom okoliša, komunalnim okolišem, infrastrukturom, županijskim javnim uslugama, sportskim i rekreacijskim sadržajem, internetom, prometnom povezanosti te međuljudskih odnosa*. Leven test je pokazao da su svi indeksi homogeni ($p > 0,05$).

U nastavku je proveden Scheffe post-hoc test kako bi se utvrdilo između koji dobnih skupina postoji statistički značajna razlika. U slučaju zadovoljstva *kvalitetom okoliša* Scheffe post-hoc test pokazao je postojanje statistički značajne razlike u zadovoljstvu između dobnih skupina: 20 – 34 i 65 – 79 (20 – 34 u prosjeku iskazuje manji stupanj zadovoljstva), 35 – 49 i 50 – 64 te 35 – 49 i 65 – 79 (u oba slučaja dobna skupina 35 – 49 u prosjeku iskazuje manji stupanj zadovoljstva), 50 – 46 i 65 – 79 (dobna skupina 50 – 64 u prosjeku je manje zadovoljna). Scheffe post-hoc test je kod zadovoljstva *infrastrukturom* pokazao razliku u zadovoljstvu između dobnih skupina: 20 – 34 i 35 – 49 te 20 – 34 i 65 – 79. Pritom je dobna skupina 20 – 34 u prosjeku je zadovoljnija od dobne skupine 35 – 49, ali je manje zadovoljna od dobne skupine 65 – 79.

Nadalje u zadovoljstvu *infrastrukturom* utvrđena je razlika između dobne skupine 65 – 79 i dobnih skupina 35 – 49 te 50 – 64. U oba slučaja dobna skupina 65 – 79 je zadovoljnija. Kod indeksa zadovoljstva *županijskim javnim uslugama* utvrđene su statistički značajne razlike između dobnih skupina 65 – 79 i 20 – 34 te 65 – 79 te 35 – 49 pri čemu je u oba slučaja dobna skupina 65 – 79 u prosjeku zadovoljnija *županijskim javnim uslugama*. Analiza je pokazala

razliku u zadovoljstvu *sportskim i rekreacijskim sadržajem* između dobne skupine 20 – 34 i 45 – 49 pritom dobna skupina 20 – 34 iskazuju veće zadovoljstvo.

U slučaju indeksa *međuljudskih odnosa* Scheffe test je istaknuo razliku između dobne skupine 65 – 79 i svih ostalih dobnih skupina. Pritom je dobna skupina 65 – 79 u prosjeku ostvarivala veće rezultate međuljudskih odnosa. Razlika u zadovoljstvu *javnim zelenim površinama* utvrđena između dobne skupine 65 – 79 i svih ostalih dobnih skupina. Pritom je najstarija dobna skupina i najnezadovoljnija. Naposljetku, Scheffe post-hoc testom utvrđena je statistički značajna razlika u zadovoljstvu *prometnom povezanosti* kod dobnih skupina 20 – 34 i 35 – 49 i preostale dvije dobne skupine. Pritom je dobna skupina 20 – 34 i najzadovoljnija ovim aspektom, a zatim slijedi dobna skupina 35 – 49. Možemo zaključiti kako je analizom varijance ustanovljena statistički značajna razlika samo kod nekih domena kvalitete života, stoga ćemo postavljenu hipotezu djelomično prihvatiti.

Tablica 23. Rezultati analize varijance: razlika između zadovoljstva s istraživanim domenama kvalitete života s obzirom na dob

	20 – 34 N= 184	35 – 49 N=149	50 – 64 N=92	65 – 79 N=58			
Indeks	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Posthoc</i>
Kvaliteta stanovanja	24,9 (6,3)	25,1 (5,7)	25,7 (4,9)	26,2 (3,6)	0,94	0,42	-
Kvaliteta okoliša	12,1 (2,8)	11,8 (2,6)	12,8 (2,2)	14,2 (1,2)	14,95	0,00	1-4 2-3 2-4 3-4
Komunalni okoliš	10,1 (3,1)	9,6 (3,0)	9,4 (2,7)	10,0 (1,8)	1,79	0,17	-
Infrastruktura	22,3 (6,1)	20,3 (6,2)	22,0 (5,4)	26,4 (4,6)	15,51	0,00	1-2 1-4 2-4 3-4
Sportski i rekreacijski	13,7 (3,8)	12,6 (3,7)	13,5 (2,8)	13,4 (1,7)	3,063	0,03	1-2
Kulturni i zabavni	12,6 (3,8)	12,8 (4,6)	17,7 (4,0)	13,1, (1,8)	0,27	0,84	-
Gradske usluge	9,5 (2,6)	9,8 (2,5)	9,9 (1,7)	9,9 (1,3)	1,31	0,27	-

Županijske usluge	11,2 (3,7)	11,7 (3,4)	12,3 (3,0)	13,7 (2,0)	9,11	0,00	1-4 2-4
Međuljudski odnosi	19,1 (5,9)	18,0 (5,7)	18,9 (5,0)	23,6 (4,3)	14,9	0,00	1-4 2-4 3-4
Internet	7,0 (2,6)	7,0 (2,3)	6,9 (2,2)	6,3 (0,7)	1,633	0,19	-
Javne zelene površine	8,0 (2,0)	7,6 (2,1)	7,6 (2,1)	6,7 (1,5)	6,401	0,00	1-4 2-4 3-4
Prometna povezanost	8,1 (2,1)	7,3 (2,2)	6,3 (2,6)	6,2 (2,0)	17,78	0,00	1-2 1-3 1-4 2-3 2-4

H3: Postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na obrazovanje ispitanika.

Treća hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne razlike u istraživanim domenama s obzirom na obrazovanje ispitanika/ica. Provedbom t-testa za nezavisne uzorke utvrdilo se kako statistički značajna ($p < 0,05$) razlika postoji kod zadovoljstva indeksima *kvalitete stanovanja* ($p= 0,000$), *županijske javne usluge* ($p= 0,017$), *prometna povezanost* ($p= 0,007$) te *javne zelene površine* ($p= 0,026$), dok je kod ostali indeksa utvrđena p vrijednost veća od granične vrijednosti 0,05 (Tablica 24). Iz tablice je vidljivo kako ispitanici bez tercijarnog obrazovanja su zadovoljniji indeksom *županijske javne usluge*, a manje zadovoljni indeksom *kvalitete stanovanja*, *prometnom povezanosti* te *javnim zelenim površinama*. Prema tome četvrta hipoteza se djelomično odbacuje.

Tablica 24. Rezultati: t-testa: razlika u zadovoljstvu s istraživanim domenama kvalitete života s obzirom obrazovanje

	<i>Bez tercijarnog obrazovanja N= 225</i>	<i>Završeno tercijarno obrazovanje N= 228</i>			
<i>Indeks</i>	<i>M</i>	<i>M</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
<i>Kvaliteta stanovanja</i>	24,0	26,7	-5,342	481	0,000
<i>Kvaliteta okoliša</i>	12,5	12,3	0,595	481	0,552
<i>Komunalni okoliš</i>	9,6	10,0	-1,291	481	0,197
<i>Infrastruktura</i>	22,6	21,6	1,891	481	0,59
<i>Sportski i rekreacijski sadržaj</i>	13,1	13,5	-1,515	481	0,131
<i>Kulturni i zabavni sadržaj</i>	12,6	12,9	-1,087	481	0,277
<i>Gradske javne usluge</i>	9,8	9,6	0,919	481	0,359
<i>Županijske usluge</i>	12,2	11,5	2,385	481	0,017
<i>Međuljudski odnosi</i>	19,6	18,9	1,345	481	0,179
<i>Internet</i>	6,9	6,9	-0,363	481	0,717
<i>Prometna povezanost</i>	7,0	7,6	-2,708	481	0,007
<i>Javne zelene površine</i>	7,5	7,9	-2,238	481	0,026

H4: Postoji statistički značajna razlika u zadovoljstvu kvalitetom života s obzirom na prihode ispitanika.

Četvrta hipoteza pretpostavlja postojanje razlike u zadovoljstvu s istraživanim domenama s obzirom na prihode ispitanike. Odnosno s obzirom na procjenu ispitanika/ica mogu li oni s obzirom na ukupne mjesečne prihode kućanstva zadovoljiti vlastite potrebe, „spojiti kraj s krajem“. Za potrebe provjere hipoteze proveden je t-test za nezavisne uzorke (Tablica 25). Rezultati su pokazali statistički značajnu razliku ($p < 0,05$) za indekse: *kvaliteta stanovanja, zadovoljstva komunalnim okolišem, kulturnim i zabavnim sadržajem, gradske javne usluge, zadovoljstvo internetom, prometnom povezanosti te javnim zelenim površinama*. Pritom kod svih indeksa sa statističkim značajnom razlikom ispitanici/ce *bez poteškoća* iskazivali su veću razinu zadovoljstva. Prema tome ova hipoteza se djelomično prihvaća.

Tablica 25. Rezultati t-testa: razlika u zadovoljstvu s istraživanim domenama kvalitete života s obzirom na prihode

<i>Indeks</i>	<i>S</i>	<i>Bez</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
	<i>poteškoćom</i>	<i>poteškoće</i>			
	<i>N= 339</i>	<i>N= 144</i>			
	<i>M</i>	<i>M</i>			
<i>Kvaliteta stanovanja</i>	24,2	27,8	-6,939	481	0,000
<i>Zadovoljstvo kvalitetom okoliša</i>	12,3	12,8	-2,066	481	0,39
<i>Zadovoljstvo komunalnim okolišem</i>	9,5	10,5	-3,640	481	0,000
<i>Infrastruktura</i>	21,9	22,6	-1,119	481	0,264
<i>Sportski i rekreacijski sadržaji</i>	13,2	13,6	-1,451	481	0,147
<i>Kulturni i zabavni sadržaj</i>	12,3	13,8	-3,715	481	0,000
<i>Gradske javne usluge</i>	9,5	10,2	-2,830	481	0,005
<i>Županijske javne usluge</i>	11,8	12,1	-0,768	481	0,443
<i>Međuljudski odnosi</i>	19,1	189,6	-0,858	481	0,391
<i>Zadovoljstvo internetom</i>	6,7	7,4	-3,360	481	0,001
<i>Prometna povezanost</i>	7,0	8,0	-4,517	481	0,000
<i>Javnim zelenim površinama</i>	7,5	8,1	3,342	481	0,001

H5: Stanovnici koji razmišljaju ili su razmišljali o preseljenju iskazuju veće nezadovoljstvo kvalitetom života.

Peta hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne razlike u zadovoljstvu s istraživanim domenama kvalitete života između ispitanika/ca koji su razmišljali ili razmišljaju o preseljenju od onih koji nisu. Pritom ispitanici/ce koji su razmišljali ili razmišljaju o preseljenju iskazuju nižu razinu zadovoljstva. Za potrebe testiranja hipoteze proveden je t-test za nezavisne uzroke, a čiji su rezultati pokazali postojanje statistički značajne razlike ($p < 0,05$) kod svih indeksa osim indeksa *zadovoljstva internetom* i *prometnom povezanosti* (Tablica 26). Pritom ispitanici/ce koji su razmišljali o preseljenju iskazuju nižu razinu zadovoljstva kod svih indeksa. Stoga ovu hipotezu djelomično prihvaćamo.

Tablica 26. Rezultati t-testa: razlika u zadovoljstvu s domenama kvalitete života s obzirom na razmišljanje o preseljenju

<i>Indeks</i>	<i>Razmišljao/la</i>	<i>Nije razmišljao/la</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
	<i>o preseljenju</i>	<i>o preseljenju</i>			
	<i>N= 202</i>	<i>N= 281</i>			
<i>Indeks</i>	<i>M</i>	<i>M</i>			
<i>Kvaliteta stanovanja</i>	23,8	26,4	-5,192	481	0,000
<i>Kvalitetom okoliša</i>	11,7	12,9	-4,925	481	0,000
<i>Komunalni okoliš</i>	9,1	10,3	-4,625	481	0,000
<i>Infrastrukture</i>	20,4	23,3	-5,346	481	0,000
<i>Sportski i rekreacijski sadržaj</i>	12,6	13,8	-3,817	481	0,000
<i>Kulturni i zabavni sadržaj</i>	11,6	13,5	-5,311	481	0,000
<i>Gradske javne usluge</i>	9,2	10,1	-4,228	481	0,000
<i>Županijske javne usluge</i>	10,6	12,8	-7,331	481	0,000
<i>Međuljudski odnosi</i>	17,4	20,6	-6,466	481	0,000
<i>Zadovoljstvo internetom</i>	6,4	7,2	-3,858	481	0,000
<i>Prometna povezanost</i>	7,1	7,4	-1,414	481	0,158
<i>Javim zelenim površinama</i>	7,5	7,8	-1,822	481	0,069

H6: Postoji statistička značajna povezanost osjećaja političke bespomoćnosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života u naselju.

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne povezanost osjećaja političke bespomoćnosti i zadovoljstvo ukupnom kvalitetom života. Kako bi se postavljena hipoteza testirala, proveden je Pearsonov test korelacije. Provedena korelacije nije utvrdila postojanje statistički značajne povezanosti osjećaja političke bespomoćnosti i ukupnog zadovoljstva kvalitetom života (Tablica 27). Prema tome postavljena hipoteza se odbacuje.

Tablica 27. Rezultati testa korelacije osjećaja političke bespomoćnosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života

<i>Indeks</i>	<i>N</i>	<i>Pearsonov koeficijent korelacije</i>	<i>p</i>
<i>Politička bespomoćnost</i>	483	-0,032	0,478

H7: Postoji statistički značajna povezanost osjećaja usamljenosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života u naselju.

Postavljena hipoteza pretpostavlja postojanje statistički značajne povezanosti osjećaja usamljenosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života. Kako bi se utvrdila povezanost proveden je Pearsonov test korelacije (Tablica 28). Rezultati testa utvrdili su statistički značajnu povezanost osjećaja usamljenosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života ($p=0,000$). Pearsonov koeficijent korelacije je negativan stoga govorimo o negativnoj korelaciji. Odnosno ispitanici s većom razinom osjećaja usamljenosti iskazuju nižu razinu zadovoljstva ukupnom kvalitetom života. S obzirom na dobivene rezultate postavljena hipoteza se prihvaća.

Tablica 28. Rezultati testa korelacije osjećaja usamljenosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života

<i>Indeks</i>	<i>N</i>	<i>Pearsonov koeficijent korelacije</i>	<i>p</i>
<i>Usamljenost</i>	483	-0,392	0,000

8. Rasprava

Ciljevi provedenog istraživanja bili su utvrditi zadovoljstvo stanovnika Gospića i Ličkog Osika kvalitetom života te ustanoviti koje skupine stanovništva su najzadovoljnije odnosno najnezadovoljnije. U istraživanju je kvaliteta života iskazana kroz domene: *kvaliteta stanovanja, okoliš, infrastruktura, usluge i sadržaji te socijalne veze*. Provedbom faktorske analize na navedenim domenama dobiveno je ukupno dvanaest indeksa zadovoljstva kvalitetom života: *kvalitete stanovanja, kvalitete okoliša, komunalni okoliš, zadovoljstvo javnim zelenim površinama, infrastrukture, zadovoljstvo internetom, prometna povezanost, sportski i rekreacijski sadržaj, kulturni i zabavni sadržaj, gradske javne usluge, županijske javne usluge, međuljudskih odnosa*.

Analizom dobivenih podataka utvrđeno je najveće zadovoljstvo aspektima iz domene *okoliš* (indeksi *kvalitete okoliša* i *zadovoljstva zelenim površinama*). Odnosno ispitanici su najzadovoljniji aspektima domene koji uključuju zadovoljstvo s kvalitetom zraka, vode i količinom buke u naselju kao i blizinom i urednosti zelenih površina. Dobiveni nalazi djelomično odgovaraju rezultatima istraživanja Slavuj (2012b) prema kojima su stanovnici naselja u Rijeci najzadovoljniji domenom okoliša. Ipak zamijećeno je određeno nezadovoljstvo ispitanika s domenom to jest ispitanici su manje zadovoljni indeksom *zadovoljstva s komunalnim okolišem*. Indeks uključuje varijable koje se odnose na održavanje i ulaganje u

sami okoliš naselja. Iz rezultata je vidljivo kako su ispitanici zadovoljni samom prirodnom osnovom naselja, a što potvrđuju i odgovori na otvoreno pitanje o prednostima života u naselju: „*Mir i priroda*“, „*Relativno čist okoliš i očuvana priroda*“, „*Mali zeleni grad*“. Ipak takvo zadovoljstvo nije se pretilo na aspekte okoliša koji uključuju komunalno gospodarenja sa samim okolišem. Istodobno, utvrđena je razlika u zadovoljstvu s okolišem s obzirom na naselje, dob te materijalni status. Naime, statistički značajna razlika u zadovoljstvu s okolišem između Ličkog Osika i Gospića utvrđena je kod zadovoljstva *komunalnim okolišem*. Stanovnici naselja Lički Osik iskazuju manje zadovoljstvo, a što ne iznenađuje. Iako Kranjčević i suradnici (2016) i Brlić (2020) navode kako se izgradnja naselja Lički Osik vodila idejom modernističkog urbanog humanizma, a što uključuje i zastupljenost zelenih površina u naselju. Javnih zelenih površina na prostoru Ličkog Osika ima dovoljno (što nam je pokazala statistička analiza), ali te zelene površine su zanemarene, neodržavane i nedostaje im sadržaja odnosno nisu prostori za rekreaciju. S druge strane, na prostoru Gospića postoje zeleni prostori za rekreaciju, prije svega Park šuma Jasikovac u koju se proteklih godina značajnije ulagalo te to svakako doprinosi većem zadovoljstvu ovim aspektom. Takav izgrađeni i uređeni sadržaj stanovnicima Ličkog Osika je udaljen i prometno nedostupan. Možemo ustvrditi kako je komunalno gospodarenja u gradu Gospiću usmjereno prema samom Gospiću, a što vodi prema zanemarivanju Ličko Osika te umanjuje zadovoljstvo kvalitetom života njegovih stanovnika. Razlika u prosječnim vrijednostima indeksa *kvalitete okoliša* između naselja nije utvrđena jer naselja pripadaju istoj mreži vodoopskrbe, u blizini ne postoje značajni onečišćivači zraka, a sama naselja su relativno mala i ne možemo očekivati veću količinu buke. Nadalje, razlika u zadovoljstvu s domenom okoliša s obzirom na dob utvrđena je kod indeksa *kvaliteta okoliša i zadovoljstva s javnim zelenim površinama*. Pritom najstarija dobna skupina je statistički značajno zadovoljnija *kvalitetom okoliša* od ostalih dobnih skupina. S druge strane, najstariji ispitanici su i najmanje zadovoljni blizinom i količinom zelenih površina (*indeks zadovoljstva zelenim površinama*). Možemo pretpostaviti kako su same zelene površine kao prostori za rekreaciju najstarijim stanovnicima naselja nedostupni. Naposljetku, razlika u zadovoljstvu domenom okoliša utvrđena je s obzirom na materijalni status obrazovanje. Pritom sam materijalni status odnosno prihod ispitanika prema Lučev i Tadinac (2008) je jedan od najznačajnijih prediktora visoke razine zadovoljstva različitim aspektima života. Nalazi istraživanja utvrdili su razliku u zadovoljstvu *komunalni okoliš* te *zadovoljstva javnim zelenim površinama* pri čemu stanovnici s boljim materijalnim statusom i završenim tercijarnim obrazovanjem su zadovoljniji.

Kad je riječ o domeni *kvaliteta stanovanja* analizom je utvrđeno kako su ispitanici nakon *okoliša* najzadovoljniji upravo ovom domenom. Domena uključuje zadovoljstvo ispitanika s veličinom, opremljenosti, lokacijom i vanjskim izgledom stambenog objekta, stambenim statusom, estetskim izgledom okućnice te novčanim izdacima za stambeni objekt. Visoka razina zadovoljstva ovom domenom nije iznenađujuća s obzirom da je utvrđena povezanost zadovoljstva *kvalitetom stanovanja* s životom u obiteljskoj kući, vlastitoj ili roditeljevoj nekretnini. Pritom 51,3 % ispitanika živi u obiteljskoj kući, a 81,5 % ispitanika živi u vlastitoj ili roditeljevoj nekretnini. Statistički značajna razlika u zadovoljstvu domenom utvrđena je s obzirom na naselje, obrazovanje i materijalni status. Stanovnici Gospića te oni s boljim materijalnim statusom i završenom tercijarnom razinom obrazovanju su zadovoljniji kvalitetom stanovanja. Pritom prema dobivenim podacima većina ispitanika iz Ličkog Osika žive u manjim ili većim višestambenim zgradama, od kojih kod većine zgrada još nije napravljena poslijeratna obnova. Stoga dobiveni podatci su očekivani.

Domena *infrastrukture* ispitana je pomoću tri dobivena indeksa zadovoljstva: *prometnom povezanosti, internetom te infrastrukturom*. Iz rezultata je vidljiva jasna razlika u zadovoljstvu s jedne strane prometnom povezanosti i internetom te s druge strane u zadovoljstvu infrastrukturom. Ispitanici iskazuju visoku razinu zadovoljstva prometnom povezanost i internet, a pritom aspekt infrastrukture jedan je od najgore ocjenjenih. Dobivena raspodjela zadovoljstva djelomično je i očekivana. Naime izgradnja autoceste te istaknuti položaja Gospić između tri najveća grada Republike Hrvatske omogućila je Gospiću kvalitetnu povezanost s ostatkom Hrvatske. Istodobno ekonomska nerazvijenost samog prostora Ličko-senjske županije i Grada Gospića ne omogućuje značajna financijska ulaganja u razvoj same lokalne infrastrukture. Razlika u zadovoljstvu domenom infrastrukture utvrđena je s obzirom na naselje, dob i materijalni status. Analizom je utvrđena statistički značajna razlika u zadovoljstvu s prometnom povezanost između ispitanika Gospića i Ličkog Osika. Pritom stanovnici Ličkog Osika su značajno nezadovoljniji, a kao razlog toga tražiti u nedostatku prometnih linija koje povezuju Gospić i Lički Osik. Iako je Lički Osik drugo najveće naselje na prostoru Grada Gospića postoje svega dvije linije dnevno između naselja. Nezadovoljstvo prometnom povezanosti vidljiva je i u odgovorima na otvorena pitanja o nedostacima života u naselju i prijedlozima za poboljšanje kvalitete života u naselju, a u kojima ispitanici navode potrebu za češćim linijama za Gospić te „slab ili nikakav javni prijevoz“. Nadalje, s obzirom na dob statistički značajna razlika u zadovoljstvu utvrđena je kod *infrastrukture* i *prometne povezanost*. Infrastrukturom najzadovoljniji su ispitanici iz najstarije i najmlađe dobne skupine

dok su ispitanici u dobi od 35 do 64 najnezadovoljniji. S druge strane kod zadovoljstva prometnom povezanosti vidljiva je razlika u zadovoljstvu između mlađih dobnih skupina (20 – 34 i 35 – 49) te starijih dobnih skupina (50 – 64 i 65 – 70). Pritom mlađe dobne skupine značajno su zadovoljnije ovim indeksom. S obzirom na materijalni status statistički značajna razlika utvrđena je kod zadovoljstva prometnom povezanosti i internetom. Ispitanici bolje materijalnog status iskazuju i veće zadovoljstvo indeksima. Ispitanicima lošijeg materijalnog status prometna povezanost, ali i sam internet mogu biti financijski teško dostupni. Naime, cijena povratnih autobusnih karata prema Zagrebu iznosi oko 250 kuna, prema Rijeci 200 kuna, a prema Zadru više od 150 kuna.

Slijedeća ispitivana domena je *usluge i sadržaji*, a koja je ispitana pomoću četiri dobivena indeksa: *sportski i rekreacijski sadržaj*, *kulturni i zabavni sadržaj*, *gradske javne usluge* te *županijske javne usluge*. Pritom iz analiza je vidljivo kako su najniže prosječne vrijednosti ostvarene upravo kod indeksa iz ove domene. Najmanje nezadovoljstvo ispitanici iskazuju prema sportskim i rekreacijskim sadržajima, a najveće prema kulturnim i zabavnim sadržajima. Istodobno ispitanici su zadovoljniji gradskim javnim uslugama, a manje županijskim javnim uslugama. Dobiveni rezultati odgovaraju rezultatima istraživanja Slavuj (2012b) i Sviričić Gotovac (2015) u kojima se navodi kako nedostatak sadržaja i usluga doprinosi većem nezadovoljstvu ispitanika kvalitetom života. U slučaju Gospića i Ličkog Osika vidljivo je značajno nezadovoljstvo ponudom kulturnog i zabavnog sadržaja. Iz rezultata je vidljivo kako postojeći sadržaj nije dovoljan odnosno ne zadovoljava potrebe samog stanovništva. U odgovorima ispitanici navode nedostatak „sadržaja za mlade“, ali i druge dobne skupine. U radu su već navedeni događaji u gradu Gospiću koje organiziraju institucijw (Grad, Županija). Odnosno vidljiv je nedostatak događaja i manifestacija koji su rezultat inicijative civilnog društva. Takva situacija nije iznenađujuća s obzirom da većina udruga koje djeluju na prostoru Gospića su vezane uz sport, braniteljsku populaciju, a nešto manji broj uz umjetnost i ostala društvene aspekte. Razloge možemo tražiti u nedostatku infrastrukture odnosno financiranje od strane grada. Naime, od ukupnih 1,3 milijuna kuna proračuna kojih se dodjeljuje projektima udruga za 2022. godinu, svega 70 000 kuna je namijenjeno projektima iz područja kulture. Ako u to uključimo i financiranje projekata i manifestacija u području djece, mladih i zajednice svega 240 000 kuna odnosno 18,1 % sredstava se dodjeljuje ovim projektima. S druge strane za sufinanciranje programa i projekata sportskih udruga za 2022. godinu iznosi 749 900 kuna odnosno 56,7 % planiranih sredstava (Godišnji plan raspisivanja javnih poziva za sufinanciranje programa, projekata i manifestacija koje provode udruge za

2022. godinu, 2022). Nadalje, vidljiva je razlika u zadovoljstvu sadržajima s obzirom na naselje, dob te materijalni status. Ispitanici iz Ličkog Osika nezadovoljniji su sportskim i rekreacijskim sadržajima te kulturnim i zabavni sadržajima, a što potvrđuje tvrdnje Brlić (2020) i Kranjčević i suradnici (2016) prema kojima je Lički Osik spavaonica Grada Gospića. S obzirom na dob vidljivo je značajno veće nezadovoljstvo ispitanika iz dobne skupine 35 – 49 s sportskim i rekreacijskim sadržajem. U slučaju materijalnog statusa vidljivo je nezadovoljstvo ispitanika lošijeg materijalnog statusa s kulturnim i zabavni sadržajem. Razlog tomu može biti što kulturne i zabavne sadržaje ispitanici boljeg materijalnog statusa mogu ostvariti u drugim većim gradovima kao što su Zadar i Zagreb. Upravo u odgovorima na otvoreno pitanje koje su prednosti života u Gospiću i Ličkom Osiku često se pojavljuju odgovori kao što su: „*blizina drugih većih gradova*“, „*blizina Zadra*“ i slično. Blizina većih gradova ispitanicima s boljim materijalnim statusom može omogućiti konzumiranje kulturnog i zabavnog sadržaja koje im inače ne bi bio dostupan u Gospiću. S druge strane, ispitanici lošijeg materijalnog statusa primorani su na konzumaciju ograničenog sadržaja u njihovom naselju. Razlika u zadovoljstvu *županijskim javnim uslugama* utvrđena je s obzirom na naselje i dob, a razlika u zadovoljstvu *gradskim javim uslugama* utvrđena je samo u slučaju materijalnog statusa. Stanovnici s boljim materijalnim statusom iskazuju veću razinu zadovoljstva gradskim javim uslugama. Nadalje, ispitanici Ličkog Osika, mlađih dobnih skupina (20 – 34 i 35 – 49) iskazuju veće nezadovoljstvo županijskim javnim uslugama. Dobiveni rezultati za Lički Osik su očekivani s obzirom da za gotovo sve usluge koje županijske javne usluge obuhvaćaju stanovnici Ličkog Osika obavljaju u Gospiću. Pritom nezadovoljstvo svakako ne umanjuje činjenica kako je prostor nekadašnjeg Školskog centra odnosno srednje škole koji se nalazi u centru naselja i dalje devastiran. Nadalje, ako usporedimo zadovoljstvo s *županijskim javnim uslugama* s obzirom na dob vidljivo je kako su mlađe dobne skupine (20 – 34 i 35 – 49) značajno nezadovoljnije od dobne skupine 65 – 79. Pritom županijske javne usluge uključuju ponudu i kvalitetu srednjoškolskog obrazovanja koje izravno ne utječu na zadovoljstvo kvalitetom života kod najstarijih dobnih skupina. Odnosno, starije dobne skupine i ne moraju pridavati važnost istim aspektima kao i mlađe dobne skupe što je moglo pridonijeti razlici u zadovoljstvu.

Posljednja istraživana domena je domena *socijalne veze* koja je testirana uz pomoć indeksa *međuljudskih odnosa*. Analizom je utvrđeno izraženo nezadovoljstvo ovom domenom, prosječne vrijednosti indeksa *međuljudskih odnosa* su četvrte najlošije. *Socijalne veze* možemo smatrati lošijim aspektom života u Gospiću. Nezadovoljstvo s domenom izraženije je kod

ispitanika iz Ličkog Osika, ali i kod ispitanika mlađih dobnih skupina. Nezadovoljstvu socijalnim vezama u Ličkom Osiku doprinosi činjenica kako se samo stanovništvo sa završetkom Domovinskog rata izmijenilo. Odnosno većinski srpsko stanovništvo završetkom rata napušta novi Lički Osik, a u njega se useljavaju lokalni Hrvati kao i Hrvati iz Bosne i Hercegovine (Brlić, 2020). Nadalje, testom korelacije utvrđena je negativna korelacija domene *socijalne veze* i indeksa *usamljenosti*. Odnosno ispitanici s većom razinom usamljenosti manje su zadovoljni socijalnim vezama. Istodobno, analizom je utvrđeno kako najmlađe dobne skupine (20 – 34 i 35 – 49) iskazuju značajno veći osjećaj usamljenosti od starijih dobnih skupina. Pritom iste mlađe skupine iskazuju značajno veće nezadovoljstvo domenom *socijalne veze*. Osjećaju *usamljenosti* i nezadovoljstvu kod mlađih dobnih skupine doprinose i negativni demografski trendovi. Prije svega izraženo starenje stanovništva kao i gubitak 32,5 % stanovništva u razdoblju od 1991. do 2011 godine (Pokos i Turk, 2013). Upravo osjećaj *usamljenosti* se pokazao statistički značajnim kod ukupnog zadovoljstva kvalitetom života. Naime, analiza je pokazala povezanost osjećaja usamljenosti i zadovoljstva ukupnom kvalitetom života. Pritom ispitanici s većom razinom osjećaja usamljenosti iskazuju nižu razinu zadovoljstva ukupnom kvalitetom života. Pritom osjećaj usamljenosti izraženiji je kod muškarca te ispitanika koji su razmišljali o preseljenju.

U prethodnom dijelu istaknute je značajni gubitak stanovništva grada Gospića u razdoblju od 1991. do 2011. Negativni demografski proces nije isključivo rezultat negativnog prirodnog prirasta (Pokos i Turk, 2013) već je i rezultat iseljavanja, a koje u Lici prisutno od posljednjeg stoljeća. U istraživanju se nastojalo utvrditi koje je utjecaj zadovoljstva kvalitetom života na razmišljanje o preseljenju. Odnosno nastojalo se utvrditi postoji li neka domena života s kojom su ispitanici koji su razmišljali o preseljenju značajnije nezadovoljni. Rezultatima analize utvrđeno je nezadovoljstvo kod deset od ukupno dvanaest dobivenih indeksa. Nezadovoljstvo nije utvrđeno kod zadovoljstva indeksima *prometne povezanosti* i *interneta*. Dobiveni rezultati nam ističu razmjer nezadovoljstva prisutnog kod ispitanika s razmišljanjem o preseljenju. Ispitanici koji razmišljaju o preseljenju ne moraju nužno seliti zbog ekonomskih razloge već svoje razloge vide i u lošijoj kvaliteti života u Gospiću i Ličkom Osiku. Razmišljanje o preseljenju prisutnije je kod ispitanika iz Ličkog Osika, mlađih dobnih skupina, žena te visokoobrazovanih. Izuzevši spol, upravo su navedene sociodemografske grupe ostvarivale manju razinu zadovoljstva u analizama.

Nadalje, u istraživanju se nastojalo utvrditi utjecaj političke bespomoćnosti na ukupno zadovoljstvo kvalitetom života u naselju. Osjećaj političke bespomoćnosti predstavlja

pojedincu percepciju učinka njegove, ali i kolektivne političke akcije na društvo (Chrysochoou i Barrate, 2017). Pritom rezultati međunarodnog istraživanja *European Social Survey* izrazito snažnu povezanost osjećaja političke bespomoćnosti i same političke participacije pojedinca (Chrysochoou i Barrate, 2017). Istodobno, Witz-Sharipo i Winters (2008) ističu povezanost visoke razine političke participacije s visokom razinom kvalitete života, a istraživanje Pirralha (2017) otkriva povezanost samog osjećaja političke bespomoćnosti i osobne dobrobiti. Ispitanici u odgovorima na otvorena pitanja o najvećim nedostacima kao i prijedlozima za poboljšanje života u Gospiću i Ličkom Osiku negativne stavove prema lokalnoj politici. Odnosno navode probleme kao što je korupcija, loša vladavina politike, nepotizam, preveliki utjecaj političkih stranaka na svakodnevni život, destruktivna politika, „političari koji misle isključivo na svoje stranačke kolege, a ne na sve građane“. Provedenom statističkom analiza se pokazalo kako politička bespomoćnost ipak ne utječe na ukupno zadovoljstvo kvalitetom života. Odnosno razina političke bespomoćnosti nije se statistički značajno razlikovala s obzirom na ukupno zadovoljstvo kvalitetom života u naselju. Međutim utvrđeno je kako mlađe dobne skupine imaju iskazuju veći osjećaj političke bespomoćnosti, a istodobno doba skupina 50 – 64 iskazuje najmanji.

9. Zaključak

Provedeno istraživanje pružilo je uvid u zadovoljstvo kvalitetom života u naseljima Gospić i Lički Osik. Gospić i Lički Osik pripadaju mreži naselja u Republici Hrvatskoj koju čine gradovi do 15 000 stanovnika, a koja sadržava više od 50 % svih gradova Republike Hrvatske. Unatoč visokom udjelu ove mreže, svega 20 % ukupnog stanovništva Hrvatske živi u njoj (Gotovac, 2006). Istodobno ne postoji značajan broj znanstvenih radova koji se bave istraživanjem kvalitete života u njima. Stoga svrha ovog rada osim dobivanja uvida u kvalitetu života u naseljima Gospić i Lički Osik bila je validacija, ali i nadogradnja postojećih kvantitativnih mjernih instrumenata za istraživanja kvalitete života u manjim gradovima. Kvaliteta života stanovnika naselja mjerena je uz pomoć pet dimenzija kvalitete života preuzetih iz istraživanja Slavuj (2012b): *kvaliteta stanovanja, okoliš, promet i infrastruktura, dostupnost usluga i sadržaja, socijalne veze*. Osim navedenih čimbenika u istraživanje je uključena i skala *političke bespomoćnosti* (preuzeta iz Geys i Murdoch, 2010) te *kratka skala usamljenosti* (preuzeta iz International Social Survey Programme, 2019).

Rezultati istraživanja provedenog na stanovnicima od 20 do 79 godina iz Gospića i Ličkog Osika su pokazali najveće zadovoljstvo stanovnika domenom okoliša, a što obuhvaća zadovoljstvo kvalitetom okoliša (kvaliteta pitke vode, zraka i količine buke), količinom i blizinom zelenih površina. Manja razina zadovoljstva okolišem zamijećena je kod onih aspekta okoliša koji uključuju kvalitetno komunalno gospodarenje okolišem. Dobiveno zadovoljstvo očekivano je s obzirom da se Gospić i Lički Osik nalaze u relativno nezagađenom krajoliku. Nadalje, visoka razina zadovoljstva utvrđena je kod domene kvalitete stanovanja, a koja je obuhvaćala zadovoljstvo s veličinom, opremljenosti, lokacijom i vanjskim izgled stambenog objekta, stambeni status, estetski izgled neposredne blizine stambenog objekta, te zadovoljstvo s novčanim izdancima za stambeni objekt. Ispitanici su iskazali djelomično zadovoljstvo domenom infrastrukture. Odnosno zadovoljni su prometnom povezanosti te dostupnosti i kvalitetom interneta, a pritom iskazuju nezadovoljstvo s infrastrukturom koja uključuje zadovoljstvo s prometnicama, nogostupima, čistoćom ulice, kanalizacijom te odvozom smeća. Rezultati istraživanja pokazali su nezadovoljstvo ispitanika s domenom socijalne veze, a najveće nezadovoljstvo vezano je uz domenu usluge i sadržaji. Nezadovoljstvo s domenom sluge i sadržaji možemo podijeliti u dvije dimenzije. U prvoj dimenziji nezadovoljstvo je manje, a usmjereno je k sportskom i rekreacijskom sadržaju te gradskim javnim uslugama (uključuju zadovoljstvo s vrtićem i osnovnom školom). Druga dimenzija obuhvaća zadovoljstvo županijskim javnim uslugama (zadovoljstvo srednjom školom te zdravstvenom uslugom) te kulturnim i zabavnim sadržajem. Ispitanici s navedena dva aspekta iskazuju najveće nezadovoljstvo.

Nadalje, cilj istraživanja je bio utvrditi koje skupine stanovništva su najzadovoljnije odnosno najnezadovoljnije kvalitetom života. Analizom je ustanovljeno postojanje razlike u zadovoljstvu s obzirom na naselje, dob i materijalni status. Stanovnici Ličkog Osika iskazivali su manju razinu zadovoljstva domenama kvalitete stanovanja, okoliša, uslugama i sadržajima te međuljudskim odnosima. Dobiveni rezultati potvrđuju tvrdnje Brlić (2020) i Kranjčević i suradnici (2016) prema kojima je Lički Osik postao spavaonica Grada Gospića. Stoga je potrebno Lički Osik obogatiti novim sadržajem koji će zadovoljiti potrebe njegovog stanovništva te umanjiti razlike u zadovoljstvu s kvalitetom života. Potrebno je integrirati Lički Osik i njegove stanovnike u život Grada Gospića. Integracija Ličkog Osika moguća je premještanjem određenog kulturnog i zabavnog sadržaja iz samog Gospića. Samo tako je moguće prekinuti marginalizaciju ovog drugog najvećeg naselja Grada Gospića. Nadalje, utvrđeno je kako su većinom ispitanici mlađih dobnih skupina manje zadovoljni kvalitetom života u Gospiću i Ličkom Osiku. Ispitanici navode nedostatak perspektive za mlade,

nedostatak perspektivnih dobro plaćenih poslova, nemogućnost napredovanja u karijeri, malen broj stanovnika kao nedostatke života u Gospiću. Upravo zato nije iznenađujuće što je čak 42 % ispitanika je razmišljalo o preseljenju, a što je nastavak trenda iseljavanja započetog sredinom 20. stoljeća. Ispitanici koju su razmišljali o preseljenju nezadovoljniji su u svim mjeranim domenama, a što nam govori o veličini i kompleksnosti problema s kojim se Gospić suočava. Osim problema s iseljavanjem, u Gospiću je vidljivo kako mlađe dobne skupine iskazuju veći osjećaj političke bespomoćnosti te usamljenosti. Stoga ove trendove nije moguće prekinuti bez jasnih strategija razvoja koje su usmjerena k zadovoljavanju potreba prije svega mlađih dobnih skupina. Takve strategije trebale bi obuhvaćati sve aspekte života. Naposljetku, utvrđeno je kako ispitanici s boljim materijalnim statusom iskazuju veće zadovoljstvo kvalitetom života.

Na temelju dobivenih rezultata, možemo zaključiti kako je Gospiću i Ličkom Osiku potrebna jasna strategija razvoja koja bi uključivala planiranje gospodarskog, kulturnog, društvenog, ali i političkog razvoja Gospića i Ličkog Osika. Iz rezultata istraživanja vidljiv je nedostatak kulturnog i zabavnog sadržaja, slaba razvijenost javnih usluga, ali i marginalizacija mladih kao i naselja Lički Osik. Zaustavljanje negativnih gospodarskih, demografskih i društvenih trendova započetih u 20. stoljeća nije moguće isključivo gomilanjem funkcija u Gradu Gospiću već je nužna participacija svih stanovnika.

Kako bi se što bolje kreirala rješenja za probleme s kojima s Gospić susreće potrebna su i neka buduća istraživanja. Buduća istraživanja u fokus bi trebala imati sadržaje koje bi stanovnici željeli konzumirati. Odnosno za kreiranje kulturnih i drugih strategija potreban je detaljniji uvid u problematiku sadržaja kojeg stanovnici žele. Istodobno, potrebna su istraživanja o smjeru razvoja kojeg građani žele da se njihova naselja razvijaju. Također, da bi se dobila cjelovita slika zadovoljstva s kvalitetom života na području Grada Gospića potrebna su istraživanja koja bi obuhvatila i ruralna naselja, a koja su u ovom istraživanju isključena. Naime, potrebna istražiti jesu li i ova naselja kao i Lički Osik zanemarena u planiranju gospodarskog, kulturnog i drugog razvoja.

Naposljetku, buduća istraživanja kvalitete života u drugim manjim gradovima u obzir bi morala uzeti kontekst razvoja samog Gospića. Gospić kao grad posjeduje brojne specifičnosti koje su nisu prisutne kod drugih gradova Republike Hrvatske. Prije svega, Gospić je površinom najveći grad Republike Hrvatske. Istodobno Gospić je najmanje središte županije koja je ujedno površinom najveća, a brojem stanovništva najmanja. Gomilanje brojnih funkcija

i institucija u stanovništvom opustjeli prostor poboljšava kvalitetu života, a što kod drugih manjih gradova Republike Hrvatske izostaje.

10. Literatura

Barreira, Paula, Ana, Agapito, Dora, Panagopoulos, Thomas, Guimarães, Helena, Maria (2017). „Exploring residential satisfaction in shrinking cities: a decision-tree approach“, *Urban Research & Practice*, 10 (2): 156-177.

Brkljačić, Karmen (2020). *Razvoj općekorisnih funkcija šuma u Republici Hrvatskoj*. Sveučilište u Zagrebu. URL: <https://repozitorij.sumfak.unizg.hr/islandora/object/sumfak:2114> (27.8.2022.)

Brlić, Ivan (2020). „Plansko naselje Lički Osik: socijalistička stvarnost življenja između dokolice i rada u vojnom poduzeću“, u: Lidija Bencetić i Manin Marino (ur.). *Moderno lice grada O urbanizaciji i izgradnji komunalne infrastrukture na području Hrvatske u 19. i 20. stoljeću*. Zagreb: Hrvatski institut za povijest, str. 115-136.

Chryssochoou, Xenia, Barrett, Martyn (2017). „Civic and Political Engagement in Youth“. *Zeitschrift für Psychologie*, 225(4): 291-301.

Culora, Andreas, Stolk van Christian (2020). *Conceptualising and Measuring Quality of Life to Inform Local Policy and Decision making*. Cambridge: RAND.

Cummins, R.A. (2005) „Moving from the Quality of Life Concept to a Theory.“ *Journal of Intellectual Disability Research* 49 (10): 699–706.

Čukman, Ivana (2018). *Demografski razvoj i projekcije budućeg kretanja stanovništva Grada Gospića*. Sveučilište u Zagrebu. URL: <https://repozitorij.pmf.unizg.hr/en/islandora/object/pmf%3A3532>

Diener, Ed, Suh, Eunkook (1997). „Measuring Quality of Life: Economic, Social, and Subjective Indicators“, *Social Indicators Research*, 40: 189-216

Đilanović, Iva (2022). *Kvaliteta života i funkcionalna opremljenost u gradu Županji*. Sveučilište u Zagrebu. URL: <https://zir.nsk.hr/en/islandora/object/pmf%3A10404> (25.4.2022.)

Felce, David, Perry, Jonathan (1995). „Quality of Life: its Definition and Measurement“, *Research in Developmental Disabilities*, 16 (1): 51-74.

Geys, Benny, Murdhoch, Zuzana (2010). „Measuring the ‘Bridging’ Versus ‘Bonding’ Nature

Gotovac, Svirčić, Anđelina, Podgorelec, Sonja i Villa, Kordej-De Željka (2021). „Kvaliteta života u stambenim naseljima u kontekstu zapadnoeuropskih i postsocijalističkih zemalja“, *Geoadria*, 26 (2): 143-166.

Holjevac, Željko (2002). *Gospić u Vojnoj krajini*. Zagreb: Hrvatski zemljopis- ZHP Triplex Confinium – IDZ.

Ilić, Ivana, Milić, Ivona, Arandelović, Mirjana (2010). „Assessing Quality of Life: Current Approaches“. *Acta Medica Medianae*, 49(4): 52-60.

ISSP (2019). *International Social Survey Programme: Social Networks and Social Resources - ISSP 2017*. Cologne: GESIS Data Archive. ZA6980 Data file Version 2.0.0. URL: <https://doi.org/10.4232/1.13322>

Kranjčević, Jasenka, Marković, Izidora, Božić, Nikša (2016). „Lički Osik – Urbanističko-arhitektonsko naslijeđe moderne kao razvojni potencijal turizma“, *Sociologija i prostor*, 54 (2): 103-126.

Kwiatek-Sołtys, Agnieszka, Mainet, Helene (2014). „Quality of Life and Attractiveness of Small Towns: a Comparison of France and Poland“. *Quaestiones Geographicae*, 33 (2): 103-113.

Liu, Ben-Chieh (1976). „Social Quality of Life Indicators for Small Metropolitan Areas in America“, *International journal of social economics*, 3 (2): 198-213.

Lučev, Ivana, Tadinac, Meri. (2008). Kvaliteta života u Hrvatskoj – povezanost subjektivnih i objektivnih indikatora te temperamenta i demografskih varijabli s osvrtom na manjinski status. *Migracijske i etničke teme*, 24 (1-2): 67–89.

MacLean, Laura, Salam, M., Ashraf (2019). “Towards a Context Specific and Multidimensional Quality of Urban Life Model“, *Open House International*, 44 (1): 25-33.

Mirošević, Lena, Jolić, Josip. (2015). „Objektivni i subjektivni pokazatelji kvalitete životnog prostora Grada Požege“, *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi*, 1 (4): 147-172

Mulligan, Gordon, Carruthers, John, Cahill, Meagan (2005). „Urban Quality of Life and Public Policy: a Survey“, *Contributions to Economic Analysis*, 266: 729-902

Novak, Renata (2017). *Kvaliteta života u gradu Varaždinu*. Sveučilište u Zadru. URL: <https://repozitorij.unizd.hr/islandora/object/unizd%3A1287> (25.4.2022.)
of Social Networks: A Proposal for Integrating Existing Measures“, *British Sociological Association*, 44(3): 523-540.

Omazić, Mislav, Slavuj Borčić, Lana (2019). „Analysis of Selected Urban Quality of Life Indicators in the City District of Stenjevec, Zagreb“, *Sociologija i prostor*, 57 (3): 207:228.

Pejnović, Dane (2013), „Gospić: geografski položaj, razvoj i suvremene značajke grada“, u: Željko Holjevac (ur.), *Gospić: Grad, ljudi, identitet*, Zagreb-Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, str. 13-59.

Peters, J., David (2019). „Community resiliency in declining small towns: impact of population loss in quality of life over 20 years“, *Rural Sociology*, 84(4): 635-668.

Pirralha, Andre (2017). „Political Participation and Wellbeing in the Netherlands: Exploring the Causal Links“, *Applied Research in Quality of Life*, 12(2): 327-341.

Pokos, Nenad, Turk, Ivo (2013). „Demografska obilježja naselja Gospić i Grada Gospića“, u: Željko Holjevac (ur.), *Gospić: Grad, ljudi, identitet*, Zagreb-Gospić: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, str. 61-83.

Seferagić, Dušica (1988). *Kvaliteta života i nova stambena naselja*. Zagreb: Sociološko društvo Hrvatske.

Slavuj, Lana (2012a). „Prilog razumijevanju složenih faktora koji utječu na svakodnevnu kvalitetu života u susjedstvima Grada Rijeke“, u: Anđelina Svirčić Gotovac i Jelena Zlatar (ur.). *Akteri društvenih promjena u prostoru; transformacija prostora i kvaliteta života u Hrvatskoj*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, str. 217-235.

Slavuj, Lana (2012b). „Kvaliteta života u odabranim susjedstvima Grada Rijeke“, *Hrvatski geografski glasnik*, 74 (2): 69-88.

Slavuj, Lana (2012c). Objektivni i subjektivni pokazatelji u istraživanju koncepta kvalitete života. *Geoadria*, 17 (1): 73-92.

Svirčić Gotovac, Anđelina (2006). „Kvaliteta stanovanja u mreži naselja Hrvatske“, *Sociologija i prostor*, 44 (171): 105-126.

Svirčić Gotovac, Anđelina (2015). „New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb – Community Infrastructure“, u: Anđelina Svirčić Gotovac i Jelena Zlatar (ur.), *The Quality of Living in New Housing Estates in the Settlement Network of Zagreb*. Zagreb. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 45-75.

Tonković, Željka, Cepić, Dražen, Puzek, Ivan (2021). „Loneliness and Social Networks in Europe: ISSP data from 13 European Countries“. *Revija za sociologiju*, 51 (3): 381-407.

Weitz-Shapiro, Rebecca, Winters, Matthew (2008). „Political Participation and Quality of Life“, *Inter-American Development Bank*.

Internetski izvori:

Državni zavod za statistiku (2022). *Popis stanovništva 2021. godine*. URL: <https://popis2021.hr/> (15.7.2022)

Državni zavod za statistiku (2022). *Prosječne mjesečne neto i bruto plaće zaposlenih po županijama u prvom tromjesečju 2022*. URL: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/31506> (27.8.2022.)
Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022). *Registar nezaposlenosti*. URL: <https://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> (15.7.2022.)

Lička Razvojna Agencija (2021). *Nacrt-Plan razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine*. URL: <https://www.lsz-lira.hr/index.php/dokument/nacrt-plan-razvoja-licko-senjske-zupanije-za-razdoblje-2021-2027-godine/118> (15.7.2022.).

Opća bolnica Gospić URL: <https://www.obgospic.hr/index.php/itemlist/category/13-obilnici?start=10> (15.7.2022.)

Godišnji plan raspisivanja javnih poziva za sufinanciranje programa, projekata i manifestacija koje provode udruge za 2022. godinu. URL: <https://gospic.hr/sluzbeni-vjesnik-grada-gospica/sluzbeni-vjesnik-grada-gospica-broj-02-2022/prilog-1-godisnji-plan-raspisivanja-javnih-poziva-za-sufinanciranje-programa-projekata-i-manifestacija-koje-provode-udruge-za-2022-godinu/> (26.9.2022.)

Registar udruga Republike Hrvatske. URL: <https://registri.uprava.hr/#!udruge/wQcBAAEAAQAAAAAAAAAP0IAQAAAAECAAACtPAgAAAAAAAAACLCQEAAAAEAAAABoUAAAAAAAAAACQEEAAQAAAABegAAAAAAAAAAQEBb2niAgHglw> (15.7.2022)

Smolčić Marin (2022). *Projekt energetske obnove zgrada po socijalnom modelu i u naselju Lički Osik, Novi List*. URL: <https://www.novolist.hr/rijeka-regija/like-senj/obnova-zgrada-u-naselju-licki-osik/> (16.7.2022.)

WHO 1998. URL: <https://www.who.int/tools/whoqol> (25.4. 2022.)

WYG Savjetovanje d.o.o. (2018). *Izmjena zahvata sustava javne vodoopskrbe i odvodnje Aglomeracija Gospić*. URL: https://mingor.gov.hr/UserDocsImages//ARHIVA%20DOKUMENATA/ARHIVA%20---%20OPUO//elaborat_zastite_okolisa_838.pdf (15.7.2022.).

Zajednica sportova Ličko-senjske županije. URL: <https://zslsz.hr/clanice/sport/zajednica-sportova-grada-gospica> (15.7.2022.)

11. Prilozi

Tablica 29. Zadovoljstvo domenom stanovanja

Varijabla	M	SD
Veličinom stambenog objekta u kojem živite.	4,0	1,1
Opremljenosti stambenog objekta u kojem živite.	3,9	1,0
Lokacijom stambenog objekta u kojem živite.	4,3	1,0
Vanjskim izgledom stambenog objekta u kojem živite (izgled fasade i pročelja).	3,1	1,5
Svojim stambenim statusom.	4,0	1,3
Estetskim izgledom dvorišta i neposredne blizine stambenog objekta u kojem živite.	3,3	1,3
Novčanim izdatcima za stambeni objekt u kojem živite (izdatci za režije, grijanje).	2,7	1,1

Tablica 30. Zadovoljstvo domenom okoliša

<i>Varijabla</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Količinom buke u naselju</i>	3,8	1,2
<i>Kvalitetom zraka</i>	4,4	0,9
<i>Kvalitetom pitke vode</i>	4,2	1,1
<i>Količinom javnih zelenih površina u Vašem naselju</i>	3,8	1,1
<i>Blizinom javnih zelenih površina</i>	3,8	1,2
<i>Urednosti zelenih površina</i>	3,2	1,2
<i>Prometnom dostupnosti parkova, šetnica i drugih prostora za rekreaciju</i>	3,5	1,1
<i>Održavanjem čistoće naselja</i>	3,1	1,2

Tablica 31. Zadovoljstvo s domenom promet i infrastruktura

<i>Varijable</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Kvalitetom prometnica u naselju</i>	2,9	1,2
<i>Kvalitetom nogostupa u naselju</i>	3,0	1,2
<i>Održavanjem čistoće ulica u naselju</i>	3,1	1,2
<i>Prometnom sigurnosti ulica u naselju</i>	3,1	1,3
<i>Dostupnosti parkirnih mjesta u naselju</i>	3,2	1,3
<i>Odvozom smeća u naselju</i>	3,6	1,3
<i>Kanalizacijskom infrastrukturom u naselju</i>	3,2	1,4
<i>Prometnom povezanosti s drugim okolnim naseljima i mjestima</i>	3,6	1,3
<i>Prometnom povezanosti s drugim većim gradovima</i>	3,7	1,2
<i>Brzinom interneta</i>	3,4	1,2
<i>Dostupnosti interneta</i>	3,5	1,2

Tablica 32. Zadovoljstvo domenom dostupnost usluga i sadržaja

<i>Varijable</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
<i>Brojem upisnih mjesta u vrtiću</i>	2,9	1,0
<i>Kvalitetom vrtića</i>	3,4	0,9
<i>Kvalitetom osnovnoškolskog obrazovanja</i>	3,5	1,0
<i>Ponudom srednjoškolskog obrazovanja</i>	2,6	1,0
<i>Kvalitetom srednjih škola</i>	2,7	1,0
<i>Dostupnosti zdravstvenih usluga</i>	3,4	1,1
<i>Kvalitetom zdravstvenih usluga</i>	3,2	1,1
<i>Ponudom trgovina mješovite robe</i>	3,7	1,2
<i>Ponudom specijaliziranih trgovina (trgovine za odjeću i obuću i sl.)</i>	1,8	0,9
<i>Ponudom kafića</i>	4,0	1,0
<i>Ponudom restorana</i>	2,9	1,2
<i>Dostupnosti sportskih objekata i sportskih terena</i>	3,1	1,1
<i>Ponudom sportskog sadržaja (sportski klubovi, sportska događanja)</i>	2,9	1,1
<i>Dostupnosti dječjih igrališta</i>	3,3	1,1
<i>Ponudom kulturnog sadržaja (muzeji, izložbe, predstave, knjižnice)</i>	2,6	1,2
<i>Ponudom zabavnog sadržaja (koncerti, festivali, kino, klubovi)</i>	2,4	1,1
<i>Mogućnostima za sudjelovanje u radu udruga civilnog društva (npr. KUD, ribolovno društvo, udruge mladih i slično)</i>	3,1	1,1

Prilog 1. Anketni upitnik

ODJEL ZA SOCIOLOGIJU

SVEUČILIŠTE U ZADRU

Poštovani/e, Pred Vama se nalazi upitnik koji se provodi u svrhu izrade diplomskog rada. Slijedeća pitanja odnosit će se na Vašu procjenu kvalitete života u naselju u kojem živite (Gospić i Lički Osik). Molim Vas da izdvojite 10-ak minuta i odgovorite na ponuđena pitanja. Sudjelovanje u anketi je dobrovoljno, u potpunosti anonimno te će se podatci obrađivati isključivo na grupnoj razini. Molim Vas da iskreno odgovorite na sva pitanja kako bi rezultati bili potpuni. Prikupljeni podaci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe, odnosno za potrebe izrade diplomskog rada.

Hvala Vam na suradnji,

Ivan Bunčić.

1. Koji je Vaš Spol:
 1. Ženski
 2. Muški
2. Koliko imate godina: ____.
3. U kojem naselju živite:
 1. Gospić
 2. Lički Osik
4. Stanujete u:
 1. Obiteljska kuća.
 2. Stan u manjoj višestambenoj zgradi.
 3. Stan u većoj višestambenoj zgradi.
5. Kako bi ste odredili Vaš stambeni status:
 1. Vlasnik/ca sam stana/kuće u kojem stanujem.
 2. Podstanar (u najmu).
 3. Živim s roditeljima u njihovoj kući.
 4. Ostalo.
6. Broj članova Vašeg kućanstva: ____.
7. Koju ste najvišu razinu obrazovanja završili? (Napomena: ukoliko se još školujete (učenici, studenti), molimo odaberite zadnju razinu obrazovanja koju ste završili.) :
 1. Nezavršena osnovna škola
 2. Osnovna škola
 3. Trogodišnja srednja strukovna škola (za industrijska, obrtnička zanimanja)
 4. Četverogodišnja ili petogodišnja srednja strukovna škola (npr. medicinska, ekonomska, tehnička)
 5. Gimnazija
 6. Stručni studij (viša škola, veleučilište)
 7. Preddiplomski sveučilišni studij (univ.bacc.)
 8. Diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij (fakultet)
 9. Akademski stupanj, magisterij ili doktorat znanosti (mr.sc., dr.sc.)

8. Koji je vaš trenutni status?

1. Student/studentica
2. Zaposlen/a na neodređeno
3. Zaposlen/a na određeno
4. Zaposlen/a povremeno/sezonski/honorarno
5. Samozaposlen (vlastiti obrt, poduzeće)
6. Radim „na crno“
7. Ne radim, ali tražim posao
8. Ne radim i ne tražim posao
9. Brinem o kućanstvu i o kućanskim poslovima
10. U mirovni sam
11. Trajno nesposoban/na za rad (npr. zbog dugotrajne bolesti ili invaliditeta)

9. Molim Vas da na skali od 1 do 5 procijeniti Vaše zadovoljstvo navedenim aspektima Vašeg života:

- 1 - izrazito nezadovoljan
- 2 – uglavnom nezadovoljan
- 3 - ne znam, ne mogu procijeniti
- 4 – uglavnom zadovoljan
- 5 – izrazito zadovoljan

Veličinom stambenog objekta u kojem živite.	1	2	3	4	5
Opremljenosti stambenog objekta u kojem živite.	1	2	3	4	5
Lokacijom stambenog objekta u kojem živite.	1	2	3	4	5
Vanjskim izgledom stambenog objekta u kojem živite (izgled fasade i pročelja).	1	2	3	4	5
Svojim stambenim statusom.	1	2	3	4	5
Estetskim izgledom dvorišta i neposredne blizine stambenog objekta u kojem živite.	1	2	3	4	5
Novčanim izdadcima za stambeni objekt u kojem živite (izdatci za režije, grijanje).	1	2	3	4	5

10. Na skali od 1 do 5 procijenite Vaše zadovoljstvo navedenim aspektima života u Vašem naselju:

- 1 - izrazito nezadovoljan
- 2 – uglavnom nezadovoljan
- 3 - ne znam, ne mogu procijeniti
- 4 – uglavnom zadovoljan
- 5 – izrazito zadovoljan

Količinom buke u naselju	1	2	3	4	5
Kvalitetom zraka	1	2	3	4	5
Kvalitetom pitke vode	1	2	3	4	5
Količinom javnih zelenih površina u Vašem naselju	1	2	3	4	5
Blizinom javnih zelenih površina	1	2	3	4	5
Urednosti zelenih površina	1	2	3	4	5
Prometnom dostupnosti parkova, šetnica i drugih prostora za rekreaciju	1	2	3	4	5
Održavanjem čistoće naselja	1	2	3	4	5

11. Molim Vas da na skali od 1 do 5 procijeniti Vaše zadovoljstvo s navedenim aspektima života u Vašem naselju:

- 1 - izrazito nezadovoljan
- 2 – uglavnom nezadovoljan
- 3 - ne znam, ne mogu procijeniti
- 4 – uglavnom zadovoljan
- 5 – izrazito zadovoljan

Kvalitetom prometnica u naselju	1	2	3	4	5
Kvalitetom nogostupa u naselju	1	2	3	4	5
Održavanjem čistoće ulica u naselju	1	2	3	4	5
Prometnom sigurnosti ulica u naselju	1	2	3	4	5
Dostupnosti parkirnih mjesta u naselju	1	2	3	4	5
Odvozom smeća u naselju	1	2	3	4	5
Kanalizacijskom infrastrukturom u naselju	1	2	3	4	5

Prometnom povezanosti s drugim okolnim naseljima i mjestima	1	2	3	4	5
Prometnom povezanosti s drugim većim gradovima	1	2	3	4	5
Brzinom interneta	1	2	3	4	5
Dostupnosti interneta	1	2	3	4	5

12. Molim Vas da na skali od 1 do 5 procijeniti Vaše zadovoljstvo s navedenim aspektima života u Vašem naselju:

- 1 - izrazito nezadovoljan
- 2 – uglavnom nezadovoljan
- 3 - ne znam, ne mogu procijeniti
- 4 – uglavnom zadovoljan
- 5 – izrazito zadovoljan

Brojem upisnih mjesta u vrtiću	1	2	3	4	5
Kvalitetom vrtića	1	2	3	4	5
Kvalitetom osnovnoškolskog obrazovanja	1	2	3	4	5
Ponudom srednjoškolskog obrazovanja	1	2	3	4	5
Kvalitetom srednjih škola	1	2	3	4	5
Dostupnosti zdravstvenih usluga	1	2	3	4	5
Kvalitetom zdravstvenih usluga	1	2	3	4	5
Ponudom trgovina mješovite robe	1	2	3	4	5
Ponudom specijaliziranih trgovina (trgovine za odjeću i obuću i sl.)	1	2	3	4	5
Ponudom kafića	1	2	3	4	5
Ponudom restorana	1	2	3	4	5
Dostupnosti sportskih objekata i sportskih terena	1	2	3	4	5
Ponudom sportskog sadržaja (sportski klubovi, sportska događanja)	1	2	3	4	5
Dostupnosti dječjih igrališta	1	2	3	4	5
Ponudom kulturnog sadržaja (muzeji, izložbe, predstave, knjižnice)	1	2	3	4	5
Ponudom zabavnog sadržaja (koncerti, festivali, kino, klubovi)	1	2	3	4	5
Mogućnostima za sudjelovanje u radu udruga civilnog društva (npr. KUD, ribolovno društvo, udruge mladih i slično)	1	2	3	4	5

13. Molim Vas da na skali od 1 do 5 procijeniti u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama:

- 1 – uopće se ne slažem
- 2 – uglavnom se ne slažem
- 3 – niti se ne slažem, niti se slažem
- 4 – uglavnom se slažem
- 5 – u potpunosti se slažem

Stanovnici ovog naselja čvrsto su povezani	1	2	3	4	5
Stanovnici ovog naselja rado pomažu jedni drugima	1	2	3	4	5
Stanovnici ovog naselja većinom se dobro slažu	1	2	3	4	5
Stanovnici ovog naselja imaju slične vrijednosti	1	2	3	4	5
Većini ljudi u ovom naselju može se vjerovati	1	2	3	4	5
Osjećam povezanost s lokalnom zajednicom	1	2	3	4	5

14. Koliko često se družite sa susjedima?

- 1. Nikad
- 2. Nekoliko puta godišnje
- 3. Otprilike jednom mjesečno
- 4. Nekoliko puta mjesečno
- 5. Nekoliko puta tjedno
- 6. Svaki ili gotovo svaki dan

15. U proteklih mjesec dana jeste li učinili ikakvu uslugu susjedu?

- 1. Da
- 2. Ne

16. U proteklih mjesec dana je li Vam susjed učinio ikakvu uslugu?

- 1. Da
- 2. Ne

17. Koliko godina živite u Gospiću ili Ličkom Osiku: ____.

18. Jeste li članom neke udruge ili društva u Vašem mjestu (KUD, Ribolovno društvo, Udruga mladih i sl.)?

- 1. Da
- 2. Ne

19. Koliko Vaših prijatelja živi u vašem naselju: ____.

20. Koliko Vaših rođaka živi u vašem naselju (ne računajući osobe s kojima stanujete): ____.

21. Molim Vas da na skali od 1 do 5 procijeniti u kojoj se mjeri slažete s navedenim tvrdnjama:

1 – uopće se ne slažem

2 – uglavnom se ne slažem

3 – niti se ne slažem, niti se slažem

4 – uglavnom se slažem

5 – u potpunosti se slažem

Političke stranke samo zanima moj glas, ali ne i moje mišljenje.	1	2	3	4	5
Većina političara obećava mnogo, ali ne rade ništa.	1	2	3	4	5
Nema smisla glasati kad političke stranke rade ono što one žele.	1	2	3	4	5
Političari nikad nisu naučili slušati obične ljude kao što sam ja.	1	2	3	4	5
Ako političari donesu odluku koja je nepravedna, obični građanin ne može ništa učiniti po tom pitanju.	1	2	3	4	5

22. Molim Vas na skali od 1 do 5 procijenite koliko ste se često u zadnja 4 tjedna osjećali na takav način:

1 – nikad

2 – rijetko

3 – ponekad

4 – često

5 – vrlo često

Koliko često ste u zadnja 4 tjedna osjećali da Vam nedostaje društvo?	1	2	3	4	5
Koliko često ste u zadnja 4 tjedna osjećali da ste izolirani od drugih?	1	2	3	4	5
Koliko često ste u zadnja 4 tjedna osjećali da ste isključeni iz aktivnosti drugih ljudi?	1	2	3	4	5

23. Uzmemo li u obzir sve navedene aspekte života. Procijenite ukupno zadovoljstvo životom u Vašem naselju kao mjestom za život?

1. Izrazito nezadovoljan
2. Nezadovoljan
3. Niti zadovoljan niti nezadovoljan
4. Zadovoljan
5. U potpunosti zadovoljan

24. Kada uzmete u obzir ukupan mjesečni prihod Vašeg kućanstva, može li Vaše kućanstvo zadovoljiti svoje potrebe („spojiti kraj s krajem“)?

1. Uz velike poteškoće
2. Uz poteškoće
3. Uz male poteškoće
4. Prilično lako
5. Lako
6. Vrlo lako

25. Kakvo je Vaše mišljenje o mogućnosti zapošljavanja u Gospiću i Ličkom Osiku?

1. Izrazito negativno
2. Negativno
3. Niti negativno niti pozitivno
4. Pozitivno
5. Izrazito pozitivno

26. Razmišljate li ili ste razmišljali o preseljenju iz Gospića/Ličkog Osika:

1. Da
2. Ne

27. Koje su, prema Vašem mišljenju, najveće prednosti života u Gospiću/Ličkom Osiku?

28. Koji su, prema Vašem mišljenju, najveći nedostaci života u Gospiću/ Ličkom Osiku?

29. Koji su Vaši prijedlozi za poboljšanje kvalitete života građana Gospića/Ličkog Osiku?